

SOVJET RUSTAR UPP

artikel på mittuppslaget

contra

mot socialism - för frihet

Oberoende politisk kvartalstidskrift

nummer 3-1976

årgång 2

Prispolitiken är ett hot mot den fria företagsamheten!

För någon månad sedan krävde Konsums och ICA:s chefer att prisstoppet på livsmedel skulle upphävas. De menade att handeln tvingas ta ut högre marginaler på andra varor än de som är prisstoppade, något som i första hand drabbar lågavlönade och barnfamiljer. Staterådet Kjell-Olof Feldt, som är ansvarig för prispolitiken inom regeringen, avvisade påståendet som felaktigt. Han trodde alltså inte på de högsta cheferna för de butikskedjor som tillsammans svarar för två tredjedelar av livsmedelshandeln i landet.

Under andra världskriget hade Sverige en rad prisregleringar och ransoneringar. Dessa upphävdes successivt under slutet av 40-talet och början av 50-talet. Och 1956 infördes en prisregleringslag, som innebar att prisreglering bara skulle tillämpas vid krig och andra exceptionella händelser. Den första exceptionella händelsen inträffade i valrörelsen 1970, då regeringen oväntat beslöt om prisstopp. Och sedan dess prisstopp används oavbrutet på skilda varugrupper. Prisregleringslagen har (i efterhand) gjorts om så att prisstopp skall kunna användas även i mer normala fall. Prisstegringarna har endast under ett av 70-talets prisreglerade år (1972) understigit 7%. Under 1960-talet, då det inte fanns någon prisreglering, uppgick prisstegringarna inte ett enda år till 7% eller mer. Flertalet år låg de en bra bit under 5%.

Pris konkurrens är enligt en enig ekonomisk expertis det bästa sättet att hålla prisstegringarna nere. Och det bästa sättet att anpassa produktion och marknadsutbud till efterfrågan. I ett prisreglerat samhälle krävs tillståndsgivning vid prishöjningar. I Sverige finns ett särskilt ämbetsverk, Statens Pris- och Kartellnämnd, som skall ge tillstånd till prishöjningar på prisstoppade varor. Systemet har utvecklats till en enorm byråkrati med hundratalet sysselsatta i SPK och flera gånger så många i de företag som ansöker om prishöjningar. SPK måste ge tillstånd till prishöjningar, annars skulle många företag lägga ned produktionen av prisstoppade varor helt och hållet. Men i många fall ger SPK onödigt höga prishöjningsmedgivanden, då uppfattas det som styrande av marknadspriserna, SPK blir s.k. prisledare som tvingar fram onödigt kraftiga prisstegringar inom dessa områden. På andra områden ger SPK inte tillräckligt stora prishöjningsmedgivanden. Det kan få till följd att småtillverkare slås ut; att konsumenterna alltså får en sämre situation. Det kan också få till följd att nya producenter inte vågar gå in på marknaden, de kan inte vara säkra på tillfredsställande avkastning, trots att deras introduktion på marknaden skulle, i ett fritt konkurrensläge, leda

till ökad konkurrens och sänkta priser.

SPK har dessutom, på uppmaning från regeringen, börjat tillämpa en bedömningsgrund som kan få långtgående konsekvenser för den svenska industrins framtid. Om ett företag går med tillfredsställande vinst tillåts inte prisstegringar. Även om den aktuella produktionsgrenen skulle vara direkt förlustbringande, eller om vinsten uppkommer genom att man utomlands kan ta ut ett högre pris än i Sverige. Ett tvåårigt prisstopp på lantbruksmaskiner fick således långtgående konsekvenser för Volvo-EM. Men eftersom Volvo-koncernen som helhet gick med vinst fick företaget inte höja priserna på lantbruksmaskiner i takt med kostnaderna. Det finns andra exempel på företag som nekats prishöjningar med motiveringen att företaget visar vinst, trots att vinsten beror på 20-30% högre priser i Danmark och Norge.

Med en sådan inställning till företagsamheten hotas investeringarna i industrin och därmed på längre sikt sysselsättningen.

Vi riskerar också en samhällsekonomiskt felaktig produktionsinriktning. Varor med konstlat låga priser efterfrågas alltför mycket, medan varor med konstlat höga priser (t.ex. på grund av att handeln flyttat över marginaluttagen, eller att SPK som "prisledare" drivit fram för stora prishöjningar) efterfrågas alltför litet. Ett typiskt exempel finns på köttmarknaden. Genom prisstopp (och subventioner) har efterfrågan på för samhället kostsamt nötkött ökat kraftigt, medan efterfrågan på den betydligt billigare kycklingen och fisken har minskat lika kraftigt. Vi lurar att konsumera mer "lyxvaror" än vi skulle göra utan prisstoppet.

Kjell-Olof Feldt har själv sagt att prisstopp bara blir effektivt om det används en kort tid. Om man använder prisstopp under längre perioder hotas näringslivet utveckling. Men det tycks inte som om han är beredd att följa sina egna maximer.

Aktuella prisstoppade varor

Nötkött, fläsk, hästkött och korv	1972-12-21
Mjölkl och ost	1972-12-21
Pappersmassa	1974-11-01
Godstransporter på landsväg	1975-08-15
Frost fisk, grönsaker och frukt	
Konserverat kött, fisk m.m.	
Kakao, choklad, sylt, marmelad, senap, säs, soppor, buljong, potatismjöl, viss barn- och dietmat m.m.	1976-02-25

Smågrupper i valet

Inför höstens val är det inte enbart de fem riksdagspartierna som laddar upp. Det finns också en rad smågrupper som vill pröva lyckan i valet, utan att ha någon egentlig chans att få riksdagsrepresentation. Det rör sig om etablerade partier som KDS eller smågrupper som tidigare fått en handfull röster - i hela landet.

Störst är Kristen Demokratisk Samling, KDS. Partiet ställde för första gången upp i valet 1964 och har aldrig lyckats vinna riksdagsrepresentation. KDS finns dock representerat i fyra landsting (med sammanlagt åtta ledamöter) och i ett stort antal kommuner. Partiet brukar få mellan 1,5 och 2% av rösterna.

Sveriges Kommunistiska Parti, SKP, har efter en del interna motsättningar beslutat sig för att ställa upp i valet. I valet 1973 fick partiet 0,4% av rösterna, en minskning med 0,1 procentenheter sedan partiets första val 1970. SKP har en förhållandevis stark organisation, och framförallt stora ekonomiska resurser, vilket gör att partiet syns betydligt mer än vad den obetydliga röstandelen antyder. SKP har en kommunalfullmäktigeledamot i landet - i Skällvare.

Kommunistiska Förbundet Marxist-Lenisterna (revolutionärerna) (KPML(r)) fick i valet 1973 0,16% av rösterna, eller 8014 röster i hela landet. Partiet har sedan 1973 sönderlåtits av ständiga interna strider och splittringar. En stor del av partiets aktiva har utslutits (bl.a. en del hela avdelningar). Många av de utslutna har anslutit sig till "Kommunistiska Enhetsgrupperna", KEG, som ideologiskt tycks stå någonstans mellan SKP och KPML(r). KPML(r) har beslutat sig för att inte ställa upp i årets val.

Utöver de tre partier som har nämnts ovan samlade ännu mindre grupper i valet 1973 sammanlagt 1.307 röster. Den enda grupp som fick tillräckligt många röster för att i någon valkrets redovisas separat i det officiella valprotokollet var Opinionspartiet. Partiet bör placeras på högerkanten, det växte fram ur Opinionsgruppen för skärpt filmcensur i slutet av 1960-talet. Partiet är flitigt utdelare av flygblad i centrala Stockholm och utger spe- rradiskt den stencilerade Bulletin "Opinions-Nytt". I Opinions-Nytt krävs bl.a. avskaffande av självdeklarationen, moms, löneskatten, bolagskatten och bensinskatten. Detta skall så vitt vi har kunnat utträna ur publikationen

ske genom att man reducerar bankernas kreditgivning med 90%. Sambandet mellan åtgärderna är dock svår att se. Partiledaren heter Lennart Nyberg.

I valet 1973 ställde Revolutionära Marxisterna Förbundet upp med en "rikslista", som av valresultatet att döma saknar allt stöd hos den arbetarklass förbundet säger sig representera. Förbundet har nu ändrat namn till Kommunistiska Arbetarförbundet, KAP. Det är en trotskistisk organisation, ansluten till den s.k. fjärde internationalen. Förbundet har aviserat att man kommer att delta i årets val.

Nordiska Rikspartiet, NRP, är ett uttalat nazistiskt parti med Vera Oredsson i Strängnäs som partiledare. Vera Oredsson efterträdde för ett drygt år sedan sin make Göran Assar som "Führer". Partiet har Adolf Hitler som politisk förebild. Från valet 1973 finns ingen särredovisning av partiets röstetal, men 1970 fick partiet bara 11 röster i hela landet. (1970 hade NRP inte distribuerat några valsedlar, i motsats till 1973, men röstetalet torde knappast ha överstigit 50 1973). NRP har ännu inte kungjort om man "ställer upp" i årets val, för den händelse man inte gör det kommer partiledningen antagligen att rekommendera sina medlemmar att rösta på socialdemokraterna!

Europeiska Arbetarpartiet, EAP, är den svenska grenen av en organisation som internationellt kallas European Labour Committee. EAP, som står långt till vänster, presenterades i förra numret av Centra.

Fria Samhällspartiet startades 1974 av Asta Gustavsson. Partiet hade i starten betydande ekonomiska resurser, som användes till bl.a. pressbyrådistribution av partitidningen "Sanningen" (namnet var lånat från Lenins Pravda). Asta Gustavsson bjöd också in Mogens Glistrup från Danmark till ett opinionsmöte i Stockholm. Asta Gustavsson har turnerat i landet, dock utan att kunna samla några större skaror kring partiet, som står långt ut på högerkanten.

Svenska FN-partiet fick stor pub-

licitet då det lanserades häromåret, främst på grund av att skidåkaren Sixten Jerberg intog en framträdande position. Partiet vill slå vakt om småföretagarna. Det arbetar framförallt i Dalarna, men har inte låtit tala om sig på senare tid.

Svenska Folkets Val är en starkt nationalistisk organisation i Lund. Partiet uppges att man i tidigare riksdagsval fått mellan 40 och 175 röster. Enligt valstatistiken fick partiet 1968 68 röster och 1970 153 röster (varav 140 i fyretadslokets). 1973 års val är inte redovisat på ett sätt som gör det möjligt att utläsa SPV:s valresultat.

I övrigt finns åtskilliga grupper som kallar sig partier och som planerar att ställa upp i höstens val. Gemensamt för dem är att de har högst något halvdussin anhängare som är aktiva.

Centrum-Demokraterna är ett skattemissnöjesparti i Skåne, som lånat namnet från Erhard Jacobsens danska missnöjesparti. Svenska Frihetspartiet i Malmö har ett liknande program. Rättspartiet i Göteborg tar framförallt upp pensionärernas problem. Det vill också arbeta för småföretagare och låginkomsttagare. Prälösningspartiet har utkast någon tusenlapp på att annonsera om sin existens i dagspressen. Partiet vill på kristen grund råda Sverige från kommunismen. Socialistiska Partiet i Malmö, planerar knappast valdeltagande, men utger en stencilerad bulletin som informerar om grupperingar på den extrema höger- och vänsterkanten. Om partiet själv skall räknas till den ens eller andra kategorin är svårt att säga. Tonen är dock nyanserad. Frisinnade Unionspartiet leds av Sven Lundehäll, som tidigare utslutits ur Nordiska Rikspartiet. FUP tycks ha samma program som NRP, dock uppblandat med lite byggerosantik och avsevärt mildare i sin framtaning än NRP. I valet 1970 fick partiet en enda röst! Inte ens partiledaren själv tycks ha röstat på partiet, eftersom den enda rösten inte var avgiven i partiledarens valkrets Bohuslän.

Sven Enberg

KOMMUNISTISKA MAKTÖVERTAGANDEN (1)

På Yale University Press i London har nyligen en bok med titeln "The Anatomy of Communist Takeovers" kommit ut. Boken är redigerad av Thomas T. Hammond. Den analyserar grundligt kommunistiska maktövertaganden och försök till maktövertaganden. En recension av boken utgör första delen i Contras nya artikelserie om "Kommunistiska maktövertaganden".

Sedan den ryska revolutionen i november 1917 har mellan 90 och 100 länder haft en eller flera revolutioner. Men bara sju av dessa har lett till kommunistiska maktövertaganden. Det stora flertalet revolutioner har haft en helt annan inriktning. Och de flesta kommunistiska maktövertagandena har genomförts med andra metoder än revolution.

Under de första åren efter ryska revolutionen kom bolsjevikledarna till insikt om att deras förhoppning om spontana revolutioner i Europa var ogrundad. De måste därför satsa på att befästa sina egna gränser och sin egen position. Samtidigt som de understödde revolutionära grupper i andra länder.

Den första kommunistiska erövringen utanför det gamla Tzar-Ryssland gällde Yttre Mongoliet. Den erövringen var på många sätt en repetition inför kupperna i Östeuropa och Nord-Korea. Maktövertagandet visade sulami-taktikens, det gradvisa övertagandets och infiltrations, möjligheter. Mongoliet var 1918 en efterbliven stat som inte hade genomgått någon kapitalistisk utveckling. Enligt den marxistiska teorin var det därför ett olämpligt område för revolution. Men vad som hände i Mongoliet var:

1. Ett revolutionärt parti organiserades med hjälp av sovjetiska agenter.
2. Främmande (icke-sovjetiska) trupper ockuperade landet och skapade missnöje, i Mongoliet var dessa trupper under ledning av en galen sadist vid namn Baron von Ungern-Sternberg.
3. En provisorisk regering upprättades på sovjetiskt område, den antog ett försiktigt program, i Mongoliets fall respekt för den buddhistiska religionen.
4. En inhemsk armé rekryterades och tränades i Sovjet.
5. Landet invaderades av Sovjet med hjälp av de i Sovjet tränade mongoliska trupperna.
6. Den provisoriska regeringen organiserades så att den innefattade även andra åsiktsriktningar än den kommunistiska.
7. Komintern-agenter användes för att kontrollera den nya regeringen.

8. Sovjetiska "rådgivare" placerades på strategiska positioner.
9. Regeringen creattes sedan med en "folkdemokrati".
10. En serie utrensningar genomfördes under sovjetisk kontroll, till dess att de återstående ledarna blev "mjuka".
11. Landets politiska, ekonomiska och kulturella institutioner omstöptes efter sovjetisk modell.

Mönstret från Mongoliet följdes i stor utsträckning i Östeuropa efter 1945. Mongoliet blev en modell för kommunistiska maktövertaganden.

Författarna till boken pekar på konsekvenserna av den aktiva sovjetiska insatsen i det kommunistiska maktövertagandet i flertalet Östeuropeiska stater: Kommunistpartierna blir helt låsta av Moskvas linje. I de fall där kommunisterna kommit till makten utan direkt sovjetisk inblandning har kommunistpartiet lyckats hålla en någorlunda självständig linje. Det gäller Jugoslavien och Albanien, där partisanrörelser under andra världskriget möjliggjorde ett kommunistiskt maktövertagande utan direkt ingripande av Röda Armén. I begränsad utsträckning gäller det också Rumänien, där rojalisterna grep makten 1944 och kastade ut tyskarna, och där kommunisterna först i ett senare stadium grep makten.

I boken behandlas åtta olika typfall av kommunistiska maktövertaganden:

1. Ockupation. Exempel är den kinesiska ockupationen av Tibet, den sovjetiska ockupationen av Baltikum och den polska ockupationen av Tyskland öster om Oder och Neisse.
2. Röda Armén inrättar en kommunistisk regering i länder som ockuperats "tillfälligt". Exempel är Mongoliet och flertalet stater i Östeuropa.
3. Revolution på landsbygden. Exempel är Kina.
4. Revolution i städerna. Exempel är Ryssland.
5. Lagligt maktövertagande genom val (har endast inträffat i en indisk delstat och i San Marino)

6. Statskupp. Exempel är Tjeckoslovakien.
7. En icke-kommunist tar makten och bestämmer sig för att övergå till kommunismen. Exempel: Kuba.
8. "Kontrarevolution" i stater som gör sig skyldiga till kommunistiskt kätteri. Exempel är Ungern, Tjeckoslovakien och Östtyskland.

Författarna menar alltså att det inte finns någon enhetlig modell för kommunistiska maktövertaganden.

I boken diskuteras också de fall då kommunisterna varit nära att gripa makten, men misslyckats.

Man behandlar Grekland under fyrtioalets inbördeskrig. Kommunisterna gav upp i inbördeskriget, sedan Jugoslavien upphört med sitt stöd till rebellerna (Jugoslavien upphörde med stödet som en följd av den ideologiska sprickan mellan Tito och Stalin).

Finland behandlas också. Landet klarade sig genom sin militära styrka under vinterkriget, men tvingades ändå till stora landavträdelser.

Österrike klarade sig också, trots att Röda Armén höll en del av landet ockuperat efter andra världskriget.

Iran lyckades avvärja ett kommunistiskt hot, med militär intervention och "befrielse regering" på sovjetisk mark, också det strax efter andra världskriget.

Birma, Malaya och Filippinerna har kunnat slå ner kommunistiska guerrillarörelser (även om de har gjort "come-back" under den allra senaste tiden). Sydkorea har avvisat en massiv konventionell militär invasion.

I Chile slutligen ledde Allendes katastrofala ekonomiska politik till den politik som ointetgjorde kommunisternas planer på ett slutgiltigt maktövertagande. Allende själv var - åtminstone officiellt - inte kommunist, och även då Allende var president hade borgerliga grupper en kraftig majoritet i det chilenska parlamentet och hos den chilenska väljarkåren.

KOMMUNISTISKA MAKTÖVERTAGANDEN (2)

UNGERN

Ungern är ett typexempel på hur kommunisterna tog makten i de Östeuropeiska staterna efter andra världskriget.

Den 4 april 1970 firade det officiella Ungern 31-årsdagen av sin "befrielse". Liksom i de övriga länder som hör till den sovjetiska intressesfären blev denna dag avfestad med en sabelskranlande militärparad och med organiserade folkfester. Den 4 april var emellertid bara den allra sista dagen av den sedan hösten 1944 rasande slutkampen på ungersk mark mellan de två totalitära stormakternas arméer. Redan då anade man att året 1945 skulle betyda en vändpunkt för Ungerns och hela Mellan-Europas historia. Vilken riktning denna utveckling skulle ta kunde man dock ännu inte veta. Trots krigets härjningar och de ryska soldaternas övergrepp, trodde vid den tiden många borgerliga politiker i Ungern och i de övriga öst- och mellaneuropeiska länderna, och med dem hela ledningarna för de västliga segrarmakterna, att de i Jaltaöverenskommelsen fastslagna grunderna för de av Tyskland tidigare ockuperade ländernas framtid skulle garantera en fri och demokratisk utveckling. Till och med den annars så skeptiske Winston Churchill förklarade den 27 februari 1945 inför det brittiska underhuset att det inte fanns någon anledning att inte tro på marskalk Stalins ord.

Röda armén ockuperar Ungern

Röda arméns inträngande i Ungern liknade en apokalyptisk flod. Det ungerska folket hade redan funnit det av Nazi-Tyskland påtvingade främlingsväldet olidligt, men den av röda armén upprättade ockupationsregimen överträffade allt vad man kunnat frukta. Hela befolkningen blev ålagd att utföra arbete för Sovjet. Hundratusentals civilpersoner - dels hämtade i sina lägenheter, dels gripna på ga-

tan - skickades till Sovjet. Kvinnor och unga flickor våldtogs massvis. Scener som påminde om mongolstormen på 1200-talet utspelade sig. Säkerheten till liv och egendom var nästan fullständigt upphävd.

Regeringsbildning och vapenstillestånd

I enlighet med den av Sovjetunionen undertecknade Atlantdeklarationen var ockupationsmakten förpliktad att befördra upprättandet av demokratiska regeringar och demokratiska förvaltningsorgan i de ockuperade länderna. Under röda arméns överinseende bildade man s.k. nationalkommittéer, som bestod av företrädare för de före den tyska ockupationen i mars 1944 verkansamma oppositionspartierna och för det dittills illegala och, med hänsyn till röstetalet, obetydliga kommunistpartiet. Dessa nationalkommittéer övertog ledningen av förvaltningsorganen i byar och städer. I

december 1944 organiserade nationalkommittéerna i de av ryssarna ockuperade delarna av landet val till en provisorisk nationalförsamling, som hade sin första session den 21 december 1944 i den östungerska staden Debrecen. Under den tidigare Horthy-generalen Béla Miklos von Dálnoks ordförandeskap bildades en provisorisk regering.

Den i Moskva den 20 januari 1945 träffade vapenstilleståndsöverenskommelsen förpliktade Ungern att förklara Tyskland krig och att för krigets fortskittande ställa samtliga användbara militära och andra resurser till röda arméns förfogande. Skiljedomarna i Wien 1938 och 1940, varigenom Ungern hade fått tillbaka delar av sitt landsområde, ogiltigförklarades. Den ungerska regeringen förpliktade sig vidare att upplösa alla fascistiska organisationer och partier samt att bestraffa krigsförbrytare. Landets suveränitet blev inskränkt. Ungern underställdes den s.k. allierade kontrollkommissionen, vars ordförande var sovjetmarskalken Vorosjilov. Även England och USA var företrädare i kommissionen. Särskilt hårda var vapenstilleståndets ekonomiska bestämmelser. Enligt artikel 12 var Ungern tvungen att betala skadestånd på 200 miljoner dollar till Sovjet och på 50 miljoner dollar till såväl Jugoslavien som Tjeckoslovakien. Genom en tolkning av vapenstilleståndsöverenskommelsen betraktade Sovjet hela den ungerska nationalförmögenheten som krigsbyte. Läget blev än svårare till följd av de ryska truppersnas plundringar, som innebar ett brott mot vapenstilleståndet.

Trots dessa ytterst svåra förhållanden motsåg det ungerska folket framtiden med en viss tillförsikt alltsedan sommarmånaderna 1945. I Potsdamavtalet av den 2 augusti 1945, som undertecknades av Attlee, Stalin och Truman, underströks segrarmakternas gemensamma ansvar för de tidigare axel-anshängarna. Sovjet

försäkrade de två västallierade att Sovjet frändeles skulle garantera dem ett större inflytande i den allierade kontrollkommissionen. Enligt Jalta-Överenskommelsen förberedde Ungerns provisoriska regering val till nationalförsamlingen. Resultatet av dessa val skulle avgöra om Ungern i framtiden, i Överensstämmelse med sina historiska traditioner, skulle vilja den västliga formen av demokrati eller den s.k. folkdemokratin, varmed avsågs den totalitära kommunistiska diktaturen.

Det kommunistiska partiet bygger ut sina positioner

Det ungerska kommunistpartiet, som före ryssarnas inmarsch var ett av den konservativa Horthy-regimen förbjudet parti - det bestod blott av små, illegala celler och vann inte något gehör inom den ungerska arbetarklassen -, byggde feberaktigt ut sina positioner med understöd av ockupationsmakten. De lokala "nationalkommittéerna" kom att behärras av kommunistpartiet. De s.k. smånazisterna beviljades amnesti och gick massvis in i kommunistpartiet. Sedan en jordreform genomförts i mars 1945 på order av det ryska överkommandet, hoppades kommunistpartiet att kunna vinna många röster från jordbrukarproletariatet. En jordreform hade sedan länge varit av nöden i Ungern. Fastän det fanns många självständiga små och medelstora jordbruk, upptog storgodsen fortfarande förhållandevis stora ytor produktiv åker- och skogsareal, och Horthy-regimens agrarreform i början på 1920-talet hade inte minskat det rådande missnöjet.

På grund av kris- och krigsåren sköts ytterligare reformer på framtiden. Den jordfördelning som ryssarna genomförde höjde antalet icke-livskraftiga småjordbruk och ökade dessutom riskerna för landets livsmedelsförsörjning. Denna radikala förvandling av den ungerska agrarstrukturen stärkte inte bondeklassen; framför allt skapade den gynnsamma betingelser för en kollektivisering av jordbruket vid en senare tidpunkt.

Kommunisternas viktigaste maktinstrument var den politiska polisen, som hade

väckts till liv med hjälp av de ryska säkerhetsorganen och på vilken den provisoriska regeringen inte hade något inflytande. Under förövändning att förfölja "fascister" och "krigsförbrytare" företog polisen arresteringar och interneringar massvis. Förhörsmetoderna var t. o. m. brutalar än Gestapos. Även de för dömandet av krigsförbrytare upprättade "folkdömsstolarna" användes till förföljelse av personer, som stod i kommunisternas väg. Endast kommunistpartiet förfogade över de finansiella medel som behövdes för valkampanjen. Röda armén ställde obegränsade penningssummor till kommunisternas förfogande.

Trots utomordentligt stora insatser led det ungerska kommunistpartiet ett svårt nederlag såväl i Budapests kommunalval den 7 oktober som i det därpå följande parlamentsvalet den 4 november (1945). Segrare blev förkrigstidens största oppositionsparti i Ungern, det för västlig demokrati kämpande småbondepartiet, med 57 % av de avgivna rösterna, vilket gav 245 mandat av totalt 409 i det nyvalda parlamentet. Kommunistpartiet fick 17 % och 70 mandat. De andra rösterna och mandaten fördelade sig på socialdemokraterna, de borgerliga demokraterna och det lilla, av kryptokommunisterna delvis infiltrerade, nationella bondepartiet.

Sovjet framtvingar en koalitionsregering

Småböndernas parti hade, eftersom det erövrat den absoluta majoriteten, varit i stånd att ensamt överta regeringsmakten. Marskalk Vorosjilov, den sovjetiske ordföranden i de allierades kontrollråd, fordrade emellertid i ultimativ form bildandet av en koalitionsregering i vilken posten som inrikesminister, och därmed också kontrollen över polisen, skulle tillfalla det kommunistiska partiet. Det övervägande flertalet inom småbondepartiet ville avvisa detta krav, men partiledningen gav efter inför det ryska hotet, liksom inför faktumet att de västallierade ville undvika en konfrontation med

sina tidigare allierade. De senare händelserna har bevisat att detta var ett ödesdigert beslut. På uppfordran av ryssarna utropades republiken den 31 januari 1946 av den nyvalda nationalförsamlingen. Som landets första president valdes dåvarande ordföranden i småbondepartiet, den svage och till samarbete med kommunisterna välvilligt inställda Zoltan Tildy. Ministerpresident blev dittillsvarande generalsekreteraren i småbondepartiet, Ferenc Nagy. Den från Moskva hemvändande kommunistledaren Matyas Rakosi utnämndes till ställföreträdande ministerpresident. Den likaledes till kommunistpartiet anslutne - och 1949 som titoist dömd och avrättade - László Rajk utsågs till inrikesminister.

Det ekonomiska och politiska läget

Den av kriget orsakade ödeläggelsen, plundringarna och Sovjets extrema skadeståndskrav hade försatt den ungerska ekonomin i ett katastrofalt läge. En galopperande inflation skakade landet. Den 1 april 1945 var dollarns värde fortfarande 250 pengö (1 dollar = 5 pengö 1938), den 31 juli 1946 däremot 4.100.000 kvadrillioner pengö (30 nollor).

Under år 1946 erbjöd USA upprepade gånger en för det ungerska näringslivet nödvändig ekonomisk hjälp, men denna avvisades av den sovjetiske ordföranden i det allierade kontrollrådet med motiveringen att hjälpen skulle innebära en olämplig inblandning i Ungerns inre angelägenheter.

Även det inrikespolitiska läget förblev spnt. Det stora flertalet ungrare kände en stark motvilja, ja t. o. m. hat, mot den sovjetiska ockupationsmakten. Plundringarna och våldshandlingarna fortsatte i vissa landsdelar även under 1946. Hundratusentals krigsfångar och ivägsläpade civilpersoner kvarhölls i Sovjet. Kommunisterna var redan från början impopulära och impopulariteten tilltog ständigt. Skrämde av ockupationsmakten såg sig också småbondepartiets och de övriga icke-kommunistiska partiernas ledare tvungna att vid "befrielsemaktens"

offentliga tillställningar krypa för det "Mörrika Sovjetunionen". Endast Ungerns kyrkor avhäll sig från kryperi och lovsånger. Skräskilt den av nazisterna 1944 inspärade och 1945 till ärkebiskop av Esztergom (Gran) utnämnde Mindszenty (därmed blev han Ungerns Primas) fördrade i sina herdebrev och tal obetingad aktning och garanti för de mänskliga rättigheterna. Oavsett konfession betraktade folket honom som det förkroppsligade nationella motståndet.

Slitningar inom koalitionen

Det ungerska folket väntade att småbondepartiet, som förfogade över en klar majoritet i parlamentet, skulle återupprätta rättsstaten. I kommunerna regerade fortfarande de av kommunisterna behärskade "nationalkommittéerna". Även det polislika godtycket fortsatte som förut. Småbondepartiets nye generalsekreterare, den tappre bonden Béla Kovacs, krävde att det skulle hållas kommunalval, att interneringslägren skulle läggas ned och att polisen skulle avpolitiseras. Det såg ut som om kommunistledaren Rakosi tänkte acceptera dessa krav för den händelse småbondepartiet avlägsnades, som det hette, de högerinriktade, reaktionära och fascistiska elementen ur sina led. Men som fascistisk blev den brännmärkt som motsatte sig kommunisternas maktsträvanden! Många motståndskämpar och personer som återvänt från tyska koncentrationsläger betecknades som fascister. Rakosi var bara beredd att samarbeta med de "progressiva" och "demokratiska" elementen inom småbondepartiet.

För att skrämma parlamentsmajoriteten bildade kommunisterna ett s.k. vänsterblock inom koalitionen, vilket bestod av, förutom kommunisterna, socialdemokraterna, det nationella bondepartiet och den redan år 1945 under kommunistisk dominans ställda enhetliga fackföreningsammanslutningen. Detta vänsterblock organiserade upprepade gånger massdemonstrationer mot småbondepartiets "reaktionära, högra flygel". Genom sådana aktioner frambesvors faran för inbördeskrig. Ledaren för småbondepartiet fruktade ett direkt angrepp av den sovjetiska ockupationsmakten, som re-

Under åren 1945-47 erövrade kommunisterna den totala makten i Ungern. När folket reste sig 1956 sändes sovjetiska stridsvagnar in i Budapest.

dan förut höll regeringen under ständig press med nya skadeståndskrav. För att avvärja den förmodade faran gjorde småbondepartiet eftergifter redan i början av 1946. Efter krav från det s.k. vänsterblocket uteslöt partiledningen ur partiet tjugoen av de dugligaste parlamentsledamöterna såsom varande "högerinriktade element". De kunde emellertid behålla sina mandat. Betydelsefulla konsekvenser fick stiftandet av en lag i mars samma år "för republikens skydd". Inte bara aktiv verksamhet utan också yttranden - oavsett om dessa var sanna eller falska -, som kunde skada den demokratiska statsordningens prestige, förklarades vara straffbara handlingar. För organiserandet av grupper, vilkas mål ansågs vara en "ändring av den demokratiska statsordningen", kunde enligt denna lag hårda frihetsstraff utdömas, ja, t. o. m. dödsstraff. Lagen tjänade senare som rättslig grund för skådeprocesser.

"Sammansvärjningen"

Varken hotet eller lagen för "republikens skydd" förhindrade att före slutet av 1946 ändra småbondepartiets parlamentsmajoritet i kommunisternas favör. Rakosi beslöt sig därför att samla sig till ett slag mot den parlamentariska demokratin. Segrarmakterna räknade

med ett snabbt freds slut för Ungern. Förhandlingarna för att förbereda ett fredsfördrag började i Paris sommaren 1946. Enligt fördragsutkastet var Sovjet förpliktad att dra tillbaka sina ockupationstrupper från Ungern sedan fredsfördraget trätt i kraft - med undantag för några nödvändiga kontingenter som skulle säkra trafiklederna till Österrike. Det gick rykten om att kommunisterna efter ryssarnas återgång skulle rycka till sig makten med hjälp av den starkt beväpnade polisen och dess paramilitära organisationer. Denna möjlighet, som inte kunde uteslutas, föranledde den till småbondepartiet hörande försvarsministern Albert Bartha att konferera med generalöverste Lajos von Dálnoki Veress (hösten 1944 dömdes han av nazisterna till ett 15-årigt straff) och med andra f.d. generaler i Horthy-armén över chanserna att kunna avvärja en kommunistisk statskupp. Dessa diskussioner blev av László Rajks kommunistiska polis betraktade som "sammansvärjning mot republiken". I januari 1947 häktade polisen generalöverste von Veress samt några generaler och civilpersoner. Kort därefter avslöjade den att några av småbondepartiets parlamentsledamöter hade deltagit i "sammansvärjningen". De ifrågavarande parlamentsledamöternas immunitet upphävdes och de

häktades av polisen. Dagligen tillkännagav det kommunistiska partibladet "Szabad Nép" nya erkännanden och avslöjanden. Allt flera av småbondepartiets parlamentsledamöter anklagades för "högförräderi". Folk började oroa sig, och snart uttalades den misstanken högt att "sammansvärjningen" var någonting som den kommunistiska polisen hittat på, särskilt sedan också småbondepartiets populära generalsekretärer Béla Kovacs blivit anklagad för att ha deltagit i den. När allmänna åklagarmakten krävde att hans immunitetsrättigheter skulle upphävas, gjorde majoriteten i parlamentet motstånd och vågrade att efterkomma kravet. Det väcktes till och med förslag om att fränhända polisen undersökningen av den s.k. sammansvärjningen och överlämna saken till ett parlamentariskt utskott. I denna fas ingrep emellertid Sovjet direkt. Den 25 februari 1947 arresterade sovjetiska säkerhetsorgan Béla Kovacs och förde honom till Sovjet.

De engelska och amerikanska medlemmarna av kontrollkommissionen inlade häftiga protester mot missbruket av ockupationsrätten, men protesterna tillbakavisades av den sovjetiske ordföranden. Ett folkrättsligt ingripande vågade man inte göra vare sig i London eller i Washington, fastän president Truman beaktade händelserna i Ungern som "fasansfulla och upprörande". Trots detta fick arresteringen av den populära ungerske bondeledaren konsekvenser av internationell räckvidd. För att hejda en vidare rysk frammarsch lämnade Truman Grekland och Turkiet militärhjälp, och en ändring i den amerikanska efterkrigspolitiken gentemot Sovjet började visa sig.

Slutsatser

Arresteringen av Béla Kovacs var en avgörande vändpunkt i den ungerska efterkrigshistorien, och härav måste två slutsatser dras. För det första blev det uppenbart att Sovjet inte var berett att tillåta ett "finskt alternativ", d.v.s. att gå med på existensen av en parlamentarisk demokrati, utan som i Rumänien, Bulgarien och Polen försöka upprätta en kommunistisk diktatur. Den andra slutsatsen var att segrarmakterna England och Amerika inte var beredda

att gå längre än till formella protester för att tillse att bestämmelserna enligt Jalta-överenskommelsen och vapenstillståndsavtalet efterlevdes. Det fanns emellertid en svag förhoppning om att Sovjet, enligt bestämmelserna i fredsfördraget som undertecknades den 10 februari 1947 i Paris och efter ratificeringen, skulle dra tillbaka sina trupper från Ungern. Kommunisterna skyndade sig därför att redan före ratificeringen skapa klara maktförhållanden. I maj 1947 - då ministerpresident Ferenc Nagy tillbringade sina ferier i Schweiz - avslöjade polisen att även han hade deltagit i "sammansvärjningen". Då pressen redan var helt likriktad, vågade ingen fråga hur det var möjligt att en regeringschef organiserar en sammansvärjning mot sin egen regering, och själv deltar. Nagy tvingades genom påtryckningar att avgå och emigrerade till Amerika. Nationalförsamlingens president, Béla Varga, som man också kunde räkna med skulle arresteras, flydde utomlands. Han följdes av flera parlamentsledamöter. Den nye ministerpresidenten, som också han tillhörde småbondepartiet, var den till karaktären svaga och till samarbete med kommunisterna villige Lajos Dinnyés. Denne upplöste parlamentet och utlyste nyval. Även om det i detta val deltog oppositionspartier som hade bildats av de parlamentsledamöter som uteslutits ur småbondepartiet, förlöpte valet i en atmosfär som präglades av wild polisterror. Kommunistiska stormtrupper sprängde de oppositionella partiernas valstämman. Hundratusentals röstberättigade ströks på falska grunder från vallistorna. Det hette att de var fascister eller att de förde ett oedligt liv. På valdagen reste organiserade kommunistiska grupper runt i landet och avgav röster i olika byar och städer med hjälp av valintyg som förfälskats av polisen. Trots valterrorna fick de oppositionella partierna 40 % av de avgivna rösterna, och kommunisterna kunde trots förfälskningarna inte uppnå mer än 21 %. De övriga rösterna fördelade sig på regeringskoalitionens partier (smålantbrukarna, socialdemokraterna och nationella bondepartiet). Dessa hade fortfarande varit i stånd att tillsammans med

den starka oppositionen hindra kommunisternas maktövertagande. Partiledningarna hade dock infiltrerats av kommunisterna och lät bara sådana personer kandidera, som antingen var beredda att samarbeta eller som också saknade politisk erfarenhet. Den lagstiftande församlingen 1947-1949 - den sista som förtjänar detta namn - var den ärolöseaste i Ungerns historia. Följande kommunistledaren Rakosis strategi (senare fick detta handlingsmätt det berömda namnet Salami-taktik) utestängde man först de oppositionella partierna från parlamentet, varefter socialdemokratins likvidering ägde rum. På Rakosis uppmaning avlägsnades Anna Kéthly och andra framstående personligheter i socialdemokraternas led. Den opportunistiska och kommunisterna tillgivna partiledningen röstade sedan för en fusion med kommunisterna och hjälpte till att likvidera den ungerska arbetarklassens gamla parti, grundat redan under förra århundradet. Nästa steg var förstatligandet av de konfessionella skolorna. Arresteringen av kardinal Mindszenty i december 1948 och inledandet av en skådeprocess mot honom visade tydligt att Ungern hade upphört att vara en fri och oavhängig rättestat och att det hade degraderats till att vara en provins i det av Stalin behärskade euroasiatiska storriket. Vid en återblick på dessa ödesdigra, tragiska år tränger sig denna fråga fram: Fanns det över huvud taget en möjlighet att rädda den ungerska demokratin? Hade en fastare hållning från småbondepartiets sida, efter dess seger hösten 1945, kunnat avvärja den dödliga faran? Det är inte möjligt att besvara dessa frågor med ett entydigt ja eller nej. Sannolikt var också de utrikespolitiska faktorerna av avgörande betydelse: den geografiska närheten till Ryssland, närvaron av sovjetiska ockupationstrupper, den ständiga inblandningen i Ungerns interna angelägenheter av den av ryssarna ledda allierade kontrollkommissionen och sist, men inte minst, de två västliga segrarmakternas passiva hållning. Men det ungerska folket har i de två valen 1945 och 1947, liksom också vid folkbeslutet 1956, bevisat att det inte av fri vilja underkastat sig det totalitära främlingsväldet.

Inflationen är hemmagjord

Prisstegringarna har varit snabba i Sverige och utlandet under tiden efter oljekrisen hösten 1973. Inflationstakten har varit av storleksordningen 10% i Sverige, och i vissa länder t.o.m. högre. Det har ibland hävdats att den svenska inflationen i huvudsak skulle vara importerad, och att den alltså inte skulle vara mycket att göra åt från den svenska regeringens sida.

Danne Nordling har i tidningen Arbetsgivaren analyserat den svenska inflationen med utgångspunkt från den s.k. EFO-modellen. EFO-modellen är en ekonomisk modell som har utarbetats gemensamt av ekonomerna Edgren (TCO), Faxén (SAP) och Odhner (LO). I den modellen antar man att ekonomin består av en konkurrensutsatt och en skyddad sektor. Till den skyddade sektorn räknas exempelvis tjänster och byggnadsarbeten, som rinaligen måste utföras i Sverige. Till den konkurrensutsatta sektorn räknas främst varuproduktionen, där vi (för det mesta) har möjlighet att importera produkter från utlandet. I modellen görs antaganden om produktivitetstestegringar och fördelning mellan de olika sektorerna, som gör att man kan förklara prisstegringarna. Om man använder modellen för att göra en uppdelning mellan importerad och hemmagjord inflation

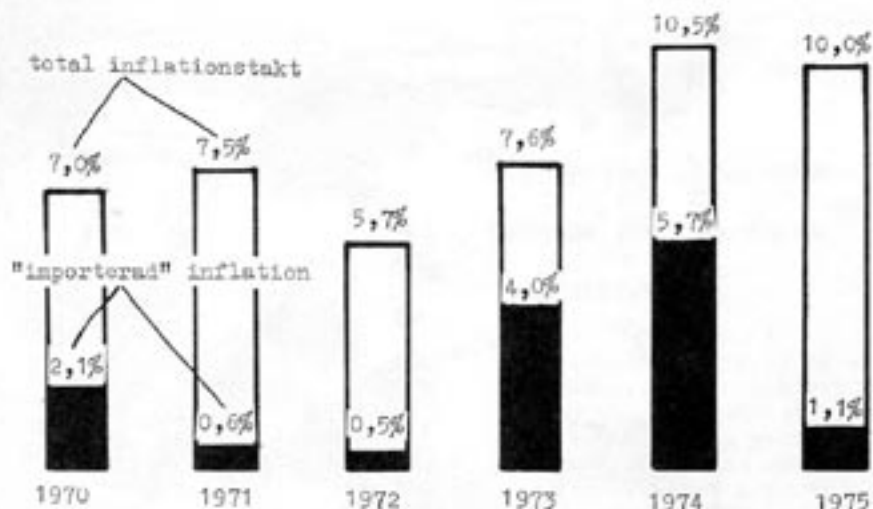
visar det sig att det bara var under oljekrisens toppunkt 1973/74 som den importerade inflationen svarade för mer än hälften av inflationstakten i Sverige. 1975 svarade den importerade inflationen för 1,1% av en total inflation på 10,0%. Vi hänvisar vidare till diagrammet.

I sammanhanget kan det förtjäna att påpekas att inflationstakten minskat kraftigt på det internationella planet. Sverige har tidigare legat lågt i den internationella inflationsligan, men nu har vår position föredratts markant. Berorande på att de andra länderna har fått kontroll över sin ekonomi, samtidigt som konjunkturerne har gått uppåt. Utlandet har återhämtat sig från oljekrisen.

Inflationstakten uppskattas nu till 3,0% i Schweiz; 4,3% i Västtyskland; 5,4% i USA; 5,6% i Japan; 6,9% i Norge; 8,6% i Frankrike mot 10,5% i Sverige och 13,6% i Storbritannien. Och inflationstakten sjunker stadigt, framförallt i USA.

Ett litet, men nog så intressant, exempel på den svenska inflationen är att prenumerationen på Pris- och Kartellfrågor, en tidning som utges av statens prismyndighet Pris- och Kartellnämnden, har ökat från 26 kr 1975 till 140 kr 1976.

Klas von Holst

Demonstration i Madrid till stöd för kungens politik

DEMOKRATISERINGEN I SPANIEN

Demokratiseringen i Spanien går långsamt. Kung Juan Carlos utsätts för kritik i Spanien och i Sverige för att demokratin inte redan är ett faktum i Spanien. Kritikerna tycks vara helt omedvetna om både de stora problemen som möter demokratiseringssträvandena och de framsteg som trots allt nåtts under månaderna sedan Francos död. Idag finns det, enligt inrikesminister Fraga Iribarne, mindre än 500 politiska fångar i landet. Och av dem är hälften politiska terrorister. Möten och demonstrationer accepteras (utom då risk finns för att de skall urarta till kravaller) och registret av politiska åsikter som kan framföras i massmedia har vidgats avsevärt. Allmänna och fria val har utlovats till senast företa halvåret 1977.

Men kungen och de reformvilliga ministrarna måste skynda långsamt. Protesterna mot den nya liberaliseringspolitiken är kraftiga från de hårdaste francisterna. Och dessa besitter trots allt en stark maktposition i dagens Spanien, en maktposition som ingen förnuftig politiker kan bortse från. Hälromveckan skreks sloganen som "Praga till exekutionsplutonen" och "Spräng universitetet" på ett falangistmöte med tusentals blåskjortade medlemmar i Blas Pinars organisation Fuerza Nueva. Parlamentet Cortes är helt kontrollerat av falangisterna och i armén är det också falangisterna som har det dominerande inflytandet.

Men den spanska regeringen försöker försiktigt och balanserat leda in Spanien på demokratiseringsväg. Om Spanien skall slippa ett nytt inbördeskrig och slippa ett portugisiskt kaos är det den nuvarande regeringen och inte den i vissa stycken ansvarlösa vänsteroppositionen som skall ha vårt stöd.

TROTS "AVSPÄNNINGEN"

Sovjet rustar upp!

I en intervju i Newsweek den 9 februari i år sade sig general Haig, Natos högste militära befälhavare i Europa, hysa allvarliga bekymmer med anledning av Sovjets explosionsartade militära rustningar, som enligt hans uppfattning vida överstiger vad som krävs för rent defensiva behov. Liknande farhågor har uttryckts i den amerikanska senaten, där t. o. m. liberaler som tidigare varit närmast försvarsfientliga nu avstår från att kräva sänkningar av försvarsanslagen. Västexperter är nämligen ense om att Sovjet har fördubblat sina militära utgifter, så att de uppgår till 15-20 % av bruttonationalprodukten mot tidigare 6-8 %. I USA uppgår försvarskostnaderna till 6 % av bruttonationalprodukten.

För en kort tid sedan meddelade USA:s försvarsminister Rumsfeld den amerikanska senaten att Sovjet förra året anslög 42 % mer till försvaret än USA.

Även i Europa har en stigande oro börjat göra sig märkbar. Så gjorde t. ex. den engelska toryledaren Margaret Thatcher följande uttalande i ett tal den 19 januari: "Ryssarna eftersträvar världsdominans, och de skaffar sig snabbt medlen för att bli den mäktigaste imperialiststat världen någonsin har skådat." - - - "Jag varnade redan före säkerhetskonferensen i Helsingfors förra året med anledning av att Sovjet varje år lägger ned 20 % mer än USA på militär försäkning och utveckling, 25 % mer på vapen och annan utrustning samt 60 % mer på strategisk styrka." Hon sade också att ryssarna söker efter flottbaser över hela världen (medan England uppger sina), att de nu går in i Indiska Oceanen, att de hotar de nordliga farvattnen (intill Skandinavien) och längst i Öst Japans vitala sjöfartleder och att deras flotta inte är avsedd för sjöflörsvar. Vidare har den västtyske utrikesministern Genscher i en intervju i Newsweek den 15 mars yttrat: "Sovjets rustningar är mycket större än vad som behövs för Sovjets och dess allierades försvar. Man måste se denna utveckling med oro." - Men i Sverige är, som Expressens Ulf Nilsson framhållit, den politiska de-

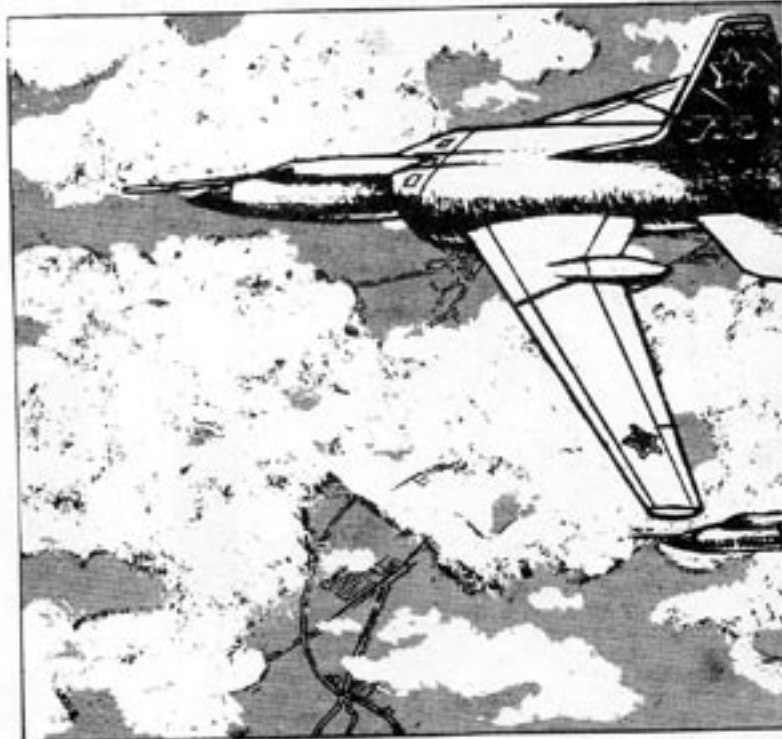
batten på ett så enastående sätt präglad av gediget praktiska synpunkter, att man är benägen fråga sig om Sverige verkligen ligger i Europa.

Det militära läget är alltså mycket allvarligt, och västexperter tror att Sovjet har föresatt sig att uppförbättra förmågan att operera på alla klar överlägsenhet på alla militära områden. Det anses att Sovjet i det närmaste har uppnått dominans när det gäller strategiska kärnvapen, att ryssarna definitivt har dominans i fråga om konventionell krigföring, att de håller på att vinna dominans beträffande taktiska kärnvapen och att de rent av har kontroll över världens oceaner. Fortsätter utvecklingen som hittill beräknas situationen kunna bli särskilt kritisk i mitten av 1980-talet, då Sovjet kan uppnå fullständig dominans i fråga om militär teknologi. USA:s teknologiska försprång minskar, och på vissa betydelsefulla områden har Sovjet alltså redan passerat USA.

Malcolm R. Currie, den amerikanska senatens rapportör när det gäller försvarsforskning, uttrycker sak så här: "Denna teknologiska utveckling bildar Sovjets framtida strategi. Ryssarna kan nu slå till stora avstånd. De fortsätter att förbättra förmågan att operera på flotta, flyg och underhållsstyrk långt från de egna kusterna. De ras kommando-, kontroll- och kommunikationsresurser är redan globala. Detta är en slående förvandling då det gäller en nation som tidigare endast intresserade sig för försvaret av sitt eget lands gränser. Av allt att döma syftar den framtida Sovjet-strategin till världsdominans, varvid teknologin intar en nyckelroll."

I en intervju i Der Spiegel den 8 mars har den pensionerade tyska generalen Johannes Steinhoff sagt "I inget läge har NATO styrka nog att stoppa ett massivt sovjetiskt anfall med konventionella vapen."

Den nya sovjetiska superbombaren "

Artilleri: Sovjet producerade 4.200 artilleripjäser, årsproduktion 1.400. USA tillverkade 468 pjäser, årsproduktion 156.

Helikoptrar: Sovjet producerade ca. 3.300, årsproduktion 1.100. USA tillverkade 1.518, årsproduktion 506. Under 1976 planerar USA att bygga 81 helikoptrar och under 1977 146.

Taktiskt flyg: Sovjet producerade ca. 2.850, årsproduktion 950. USA tillverkade 1.616, årsproduktion 572. USA:s försvarsdepartement planerar att producera endast 431 "fixed-wing"-plan 1977, d.v.s. en minskning med 5 jämfört med 1976.

Bombplan: Sovjet producerade ca. 45 bombplan, årsproduktion 15. USA tillverkade inget enda plan för operativa syften. Serieproduktion av Sovjets "Backfire" påskyndas nu. USA testflyger fortfarande sin B 1-prototyp. I januari 1976 hade Sovjet totalt 1.150 långdistans- och medeldistansbombare, jämfört med USA:s totalt 463. 1977 planerar USA att tillverka 3 B 1-bombare.

Ubåtar: Sovjet producerade totalt 36 atomubåtar, varav 18 robotubåtar. USA tillverkade bara 9 atomubåtar och ingen robotubåt.

Ytående fartyg: Sovjet producerade 117, genomsnittlig årsproduktion 39. USA tillverkade bara 18, genomsnittlig årsproduktion 6. 1976 kommer USA att ha producerat 15 fartyg, ubåtar inräknade, och planerar att tillverka 16 år 1977, vilket innebär att USA fortfarande ligger långt efter Sovjet.

Skall den ovan tecknade utvecklingen fortsätta, är västdemokratierna beredda att förevära sin frihet och sitt oberoende - eller kommer kommunistdiktaturerna, som Chrusjtjev sade, att begrava oss? Frågorna hopar sig, och man känner sig inte säker på svaren.

Erik Lundgren

Margaret Thatcher varnar för Sovjets upprustning

"Sovjetunionen bygger en atomubåt i veckan...men de behöver inte bygga upp världens största flotta för att förevära sina gränser. Om vi inte tar lärdom av vad ryssarna har försökt göra i Portugal och vad de gjort i Angola då kommer vi att hamna på historiens sophög!"

Margaret Thatcher

Tjecker planerade mord i London

TJECKISK AVHOPPARE GÖR AVSLÖJANDEN

Den tjeckiske avhoppade underrättelseofficären Joseph Prolik har gjort en rad intressanta avslöjanden. Bl a har han hävdat att den brittiske parlamentsledamoten (Labour) och f.d. teknologiministern John Stonehouse var knuten till tjeckiska underrättelsetjänsten (Stonehouse "drunknade" i USA förra året, men identifierades så småningom under antaget namn i Australien; han har ställts inför rätta för diverse ekonomiska brott).

Prolik berättade vidare att tjeckiska underrättelsetjänsten fått order om att mörda chefen för den fria tjeckiska nyhetsbyrån i London, redaktör Josef Josten. Flera misslyckade försök har gjorts, det senaste innebar att Jostens mat förgiftades, vilket föranledde en långvarig sjukdom.

Prolik berättade också hur man försökte värva en sekreterare vid brittiska ambassaden i Prag som agent. Hon var utvald som "offer" för att hon tyckte om "det ljuva livet". En agent blev hennes älskare, han tog henne en kväll till en restaurant några mil från Prag och såg till att hon blev berusad. Sedan lämnade han henne där och hon hade inget annat val än att köra bil tillbaka till Prag. Plötsligt i en kurva i skogen körde hon på en man och bilen överakörljades med blod. Istället för att stanna, som tjeckerna hade väntat, körde hon vidare "som en galning" till ambassaden och lämnade landet samma dag. I själva verket var mannen en gummidocka försedd med en vätskebehållare. Kvinnan trodde att hon kört ihjäl en man ända till dess att Prolik hoppade av. Tjeckiska underrättelsetjänstens avsikt var att utnyttja händelsen som utpressningsobjekt.

(East-West Digest)

SOVJET BYGGER U-BÅTSBAS I HAIPHONG

Sovjet bygger f.n. en ubåtsbas i närheten av den nordvietnamesiska hamnstaden Haiphong. Nordvietnam har såvitt bekant inga ubåtar, utan basen torde vara avsedd för sovjetiska fartyg.

Att tro det är helt orealistiskt." "Med kort förvarningstid skulle NATO-styrkorna enligt min mening inte kunna stå emot ett anfall mer än i några dagar." (Om NATO fick god tid på sig för inkallande av reserver och omgrupperingar skulle möjligheterna vara bättre)

För att ge en klarare bild av storleken av Sovjets militära rustningar, jämförda med USA:s, lämnar vi nedan några sifferuppgifter, som är hämtade från det amerikanska försvarsdepartementets statistik för treårsperioden 1973-1975. Visst uppgifter gäller beslutad militärproduktion för åren 1976 och 1977.

Tanks: Sovjet producerade 7.800 under treårsperioden med en årsproduktion på 2.600. USA tillverkade 1.350, årsproduktion 450.

Pansarfordon: Sovjet producerade 11.100, genomsnittlig årsproduktion 3.700. USA tillverkade 4.230, genomsnittlig årsproduktion 1.410.

skifre"

Washington:

Politikerna är inte att lita på

från Contras Washington-korrespondent Allan C. Brownfeld

Redan har vi lärt oss mycket om vad väljarna tänker under detta valår i USA. Den viktigaste lärdomen är att det finns en utbredd misstänksamhet mot Washington, mot politik och mot politiker.

En annan lärdom är att väljarna är misstänksamma mot avspänningspolitiken och mot Ford-administrationens mjuka utrikespolitik.

Ronald Reagan från Kalifornien och Jimmy Carter från Georgia får stöd från liknande grupper - de som vill skära ned på statens verksamhet och decentralisera statsutgifterna, de som är motståndare till avspänningspolitiken med ryssarna och som är allmänt negativa till den federala regeringen.

En opinionsundersökning som genomfördes av New York Times och CBS visar att de ideologiska frågorna får ökad betydelse i presidentvalet. Väljarna ombads tala om hurvida de instände i påståendet: "Att vara så vänskapligt inställda till Ryssland är inte i vårt intresse, eftersom vi får ut mindre än vad vi ger dem". Av den som stödde president Ford instände 36% i påståendet, av dem som stödde Reagan instände 60%. På den demokratiska sidan instände 30% av Carters anhängare, medan bara 22% tog avstånd från påståendet.

75% av de som stödde Reagan och 38% av de som stödde Carter instände i påståendet att det "är viktigt att välja någon som inte har varit knuten till regeringen i Washington".

Faktum är att allmänhetens förtroende för regeringen är det lägsta som noterats sedan opinionsundersökningarna började. En undersökning visade att så många som 37% menade att landets demokratiska samhällssystem nått sin höjdpunkt och nu genomgick en nedgång.

Den vänsterinriktade demokratiska kongressen är uppenbarligen inte representativ för den amerikanska majoritetens åsikter. Man har antagit alltför stora statliga utgifter, man har skurit ned landets förevar och genomdrivit sociala program av typ skolbussning. Inte heller Ford-administrationen är representativ med dess upprepade eftergifter för Sovjetunionen.

Den opinionsundersökning som New York Times och CBS offentliggjorde i februari visade att 50% tyckte att "Det inte är i vårt intresse att vara så vänskapligt inställda till Ryssland, eftersom vi får ut mindre än vad vi ger dem". Bara 32% hade motsatt uppfattning. Dessutom hade 52% motsatt uppfattning mot påståendet att "Satsningen på förevar ska minska", medan bara 37% instände i påståendet.

På det inrikespolitiska området motsatte sig 71% påståendet att "Rasintegration i skolorna skall eftersträvas, även om det kräver bussning". Och 63% instände i påståendet "Den federala regeringen driver nu många program för hälsovård, utbildning och de fattiga.

Det vore bättre om dessa program drevs av delstaterna."

Hur de här attityderna kommer att ta sig uttryck vid valet mellan presidentkandidater är inte klart. Men det faktum att vänsterdemokrater som Birch Bayh, Fred Harris, Morris Udall och Sargent Shriver fått så dåligt stöd pekar på att den gamla demokratiska filosofin med ett starkt samhälle, underskott i statsbudgeten och omfattande sociala program har förlorat en del av sin attraktionskraft. Både Carter och Reagan understryker att de är "outsiders" - att de inte korruperats av årtal i Washington, de har inte varit en del av det som Reagan kallat "Washingtons kompisssystem". Carter har framställt sig på ett sätt som många ansett vara noggrant uttänkt - ett nytt fräscht icke-Washington-ansikte, en man som kommer från en fattig bakgrund och företår vanliga människors behov, en man som talar inspirerat och vill återupprätta anständighet, kompetens, hängivenhet och t.o.m. respekt för den amerikanska regeringen. Om nu Carter är den han säger eller inte, så är det i alla fall tydligt att den bild han framställer är just den som det amerikanska folket söker.

Av demokraterna är det bara Jimmy Carter - sydstatsbon, den f.d. guvernören som inte kommer från Washington, den självutnämnde moderaten - som har kunnat skapa någon entusiasm. På den republikanska sidan tycks både president Ford och Ronald Reagan göra anspråk på att vara den mest konservativa. Ingen strävar efter någon annan beteckning.

De sista primärvalen kommer att koncentrera intresset på mitten och högern, Carter, Reagan, Ford och Wallace.

Vad som i övrigt än inträffar i primärvalen så kan det inte påverka intrycket att de två viktigaste frågorna för årets väljare är misstänksamheten mot Washington och avspänningspolitiken. Dessutom tycker många väljare att ekonomin är dåligt skött p g r a alltför många ingrepp från det starka samhället.

Allan C.
Brownfeld

Allan C. Brownfeld

PRIVATSKOLEKAMPANJ I USA

I USA har en föräldraförening i St Louis organiserat en kampanj som inneburit att man innehållit sammanlagt 2 milj \$ i skatt. Samtidigt har man öppnat process mot skolmyndigheterna, och krävt att föräldrar skall ha rätt att skicka sina barn till privata skolor utan att samtidigt via skattsedeln behöva betala de kommunala skolorna. (Reason Magazine)

Rom:

Det kommunistiska hotet mot Italien

från Contras Rom-korrespondent Sven-Erik Lindström

I Italien hävdar nu många att kommunisterna skulle ha blivit demokrater. Att Berlinguers kommunister snarast är socialdemokrater, och att de inte utgör något hot mot den italienska demokratin. Och visst ska det erkännas att Berlinguers ord kan låta nog så förledande. Men för den som har historiskt perspektiv på Berlinguers uttalanden är det inte svårt att se Stalins ansikte bakom den vackra masken. Låt oss se på tre klassiska uttalanden, som alla skulle kunna ha lagts i Berlinguers mun:

"Kommunistpartiet måste beakta att vi idag för en politik för en nationell och demokratisk revolution." (Klement Gottwald, tjeckisk partisekr., maj 1945)

"Folkdemokrati i Polen är inte det samma som proletarietets diktatur. Vår demokrati är inte samma som Sovjetunionens demokrati." (Vladislav Gomulka, polsk partisekr., november 1946)

"Under de senaste 25 åren har världens kommunistpartier lärt sig att det finns olika vägar till socialismen; vi kan alltså inte bygga upp socialismen om vi inte skapar vår egen väg, och tar hänsyn till de speciella förhållanden som råder i vårt land. Vi har lärt oss vår läxa, och om vi säger att vi vill stärka den ungeriska demokratin, så gör vi det inte av taktiska motiv, eller som en bit i en hemlig plan, utan vi gör det i överensstämmelse med vår djupa kommunistiska övertygelse." (Mátyás Rakosi, ungersk partisekr., 1946)

Det var tre uttalanden som gjordes innan kommunisterna hade gripit den definitiva makten i de tre länderna. Medan det ännu fanns en verklig opposition och medan begreppet "den allmänna opinionen" alltså spelade en meningsfull roll.

Vi ska jämföra dessa tre uttalanden med ett som gjordes så sent som förra året av Franco Rodano, som är en av de italienska kommunistpartiets ledande teoretiker:

"I Stalins Sovjet rådde en caesarsk form av demokrati".

Det bör inte råda några som helst tvivel om vart kommunisterna kom-

mer att sträva om de får ökad makt i Italien. Det långsiktiga målet kommer att vara en kommunistisk diktatur av östeuropeisk modell, eventuellt något självständigare i förhållande till Moskva. Men det kommer att finnas åtskilliga hinder för att komma i ett sådant läge. I Italien finns inte, som i Gottwalds, Gomulkas och Rakosis länder, någon sovjetisk Röda Armé. Och Berlinguer måste åtminstone i början ta stor hänsyn till den styrka som de andra partierna har och kan mobilisera. Han kan inte snabbt gå alltför långt utan att det blir öppen konfrontation. Det kan också tänkas att man är beredd att ta internationella hänsyn. Berlinguers franska partikamrater skulle drabbas av en katastrof om Berlinguer omgärdade kastade masken. Paradoxalt nog kan alltså de franska kommunisterna uppfattas som Italiens hopp om de italienska kommunisterna skulle få en stark position i den regering som bildas efter valet i juni.

Den ens myten om Italiens kommunister är att de skulle vara mer demokratiska än andra kommunister. Det finns, som vi har sett ovan, inget som talar för att så skulle vara fallet. Den andra myten är att Italiens kommunister skulle vara mer "okorruperade" än andra partier i landet. Det finns mycket som talar för att så inte är fallet.

Vi har redan tidigare (Contra nr 3/1975) berättat hur kommunisterna i Portugal och Italien samarbetat i ljusskygga råvaruaffärer. Det italienska kommunistpartiet kontrollerar direkt flera företag. Som ofta driver affärer med Östblocket. Det sägs exempelvis att företag som vill handla med Östblocksländer måste anlita handelsombud, som kräver höga avgifter. Kommunistpartiet får sedan 10% av intäkterna. Ett sådant av kommunistpartiet direktägt företag heter Inex Italiana. Kommunistpartiet anses, i den ansedda brittiska tidningen Observer, ha fullständigt monopol på handeln med Östblocket. Och de företag som vill investera i någon östatat, måste också betala en summa till kommunistpartiet i Italien. Ett exempel på ett företag som bedrivit framgångsrika

affärer med Östblocket är FIAT. FIAT-chefens bror Umberto Agnelli sköter företagets kontakter med kommunistpartiet, och företaget skulle säkert snabbt anpassa sig till situationen om kommunisterna tog makten. Flera företag uppges ge bidrag till kommunisterna för att "sökra framtiden". Det har ju t.o.m. avslöjats att stora internationella oljebolag som BP, Exxon (Esso) och Shell gett pengar till kommunisterna.

Kommunisterna själva förnekar naturligtvis det mesta. Men en f.d. partikassör hävdar dels att Sovjet och dess satellitstater betalar hälften av partiets budget, via diverse bulvaner, dels att bara hälften av budgeten finns upptagen i partiets ekonomiska berättelser.

En pikant historia, som nyligen kommit till allmänhetens kännedom, berättar om en f.d. SS-officer som fått en ledande position i Italiens statliga industri, som betalt stora summor till ett av kommunisterna helägt bolag på inrådan av den sovjetiska ambassaden och som nu söks av polisen för att han förskingrat allmänna medel, betalat mutor till politiker och varit delaktig i Lockheed-skandalen. Mannens namn är Camillo Crociani.

En annan skandalhistoria handlar om staden Parma, där kommunisterna har makten. Genom mutor till kommunistpartifunktionärer lyckades vissa markägare skaffa sig stora förmåner. Polisen har arresterat såväl ledande kommunistpartifunktionärer som några större markägare.

Sven-Erik Lindström

SOVJETISKA BILD AV SVERIGE

Den sovjetiska tidningen Selskaja Sjans medarbetare i Stockholm rapporterar följande:

"Butiksfönstren frestar med ett otal varor, men de flesta går förbi dem, familjebudgeten tillåter inte inköp utöver de allra nödvändigaste. Till lunch förtär massorna bröd och korv, medan tomma restauranger erbjuder de mest utsökta och välsmakande rätter.

"De arbetslösa lever på almsor, de håller till i centrum med munspel eller bara ett plakat på ryggen där det står "Hjälp mig, jag är arbetslös". Ungdomen famlar på gatorna, ontöcknade av alkohol och narkotika. Deras kläder är trånga och slitna, och bara naiva människor kan tro att ungdomen själv önskar gå i sådana kläder för att de skulle vara moderna.

"Detta sorgliga tillstånd har fört till att majoriteten av det svenska folket nu för en inbiten kamp för social rättfärdighet och avvisar alla försök till anti-sovjetisk propaganda."

VAD GÖR TJECKERNA I STOCKHOLM?

En av våra medarbetare hade häromåndagen ärendet på tjeckiska turistbyrån i Stockholm. Det visade sig att kontoret (som hade glasfönster mot gatan) var låst, trots annonserad öppettid. Efter några ryck i dörrhandtaget, som tydligen hördes in i de "inre" regionerna i lokalen kom dock en kvinna och öppnade. Flera personer arbetade i lokalen som visade sig ha stora utrymmen, som man bara kunde ana sig till från "kunderummet". På väggarna satt gulnade turistaffischer på tyska och tjeckiska. Det visade sig snart att ingen på byrån behärskade svenska språket! Hur man kan driva en turistbyrå utan att kunna värdlandets språk är en gåta, men vår medarbetare gjorde bedömningen att det inte var så säkert att det var marknadsföring av turism som byrån ägnade sig åt. Mycket talade för att byrån var högkvarter för något helt annat än den tjeckiska turistnäringen.

HAR SVERIGE POLITISK FRIHET?

Det ansedda amerikanska institutet "Freedom House" i New York gör varje år en sammanställning över de politiska och medborgerliga friheternas ställning i världens länder. Sammanställningen har gjorts av fil dr Raymond D Gastil, under medverkan av kvalificerade experter på den politiska utvecklingen i olika delar av världen. I sammanställningen klassas länderna på en skala mellan 1 och 7, dels vad gäller politiska friheter, dels vad gäller medborgerliga friheter. En av de förändringar som inträffat under 1975 är att Sverige vad beträffar politiska friheter har "klassats ned" från 1 till 2. Dr Gastil motiverar ändringen på följande sätt:

"En av de viktigaste förändringarna detta år är att Sverige har flyttats från grupp (1) till grupp (2) under rubriken politiska rättigheter. Vår analys utgick från förutskattningen att det var något tveksamt om nya demokratier inte någon gång under efterkrigstiden bytt regering. Det var främst av denna anledning som Japan och tidigare Indien fördes till grupp (2). Denna bedömningsgrund medför naturligtvis att vi börjat bli tveksamma även beträffande Sverige, där för det första det socialdemokratiska partiet haft en dominerande och osvuten maktposition sedan början av 1930-talet och där för det andra socialdemokraterna fortsätter att regera trots att de sedan 1974 saknat parlamentarisk majoritet, där för det tredje valkampanjerna förefaller vara styrda och där slutligen för det fjärde grannländerna Norge, Danmark och Västtyskland alla upplevt maktökten under senare år."

FLEST SOCIALDEMOKRATER I SVERIGE

Socialdemokraternas officiella tidskrift "Aktuellt i politiken" uppger att det svenska socialdemokratiska partiet har flest medlemmar av alla världens socialdemokratiska partier. Medlemsciffran uppges vara 981778, mot Västtysklands (näst störst) 957253. Aktuellt presenterar dock ingen siffra om hur många av de kollektivanslutna medlemmarna som vet om att de är partimedlemmar.

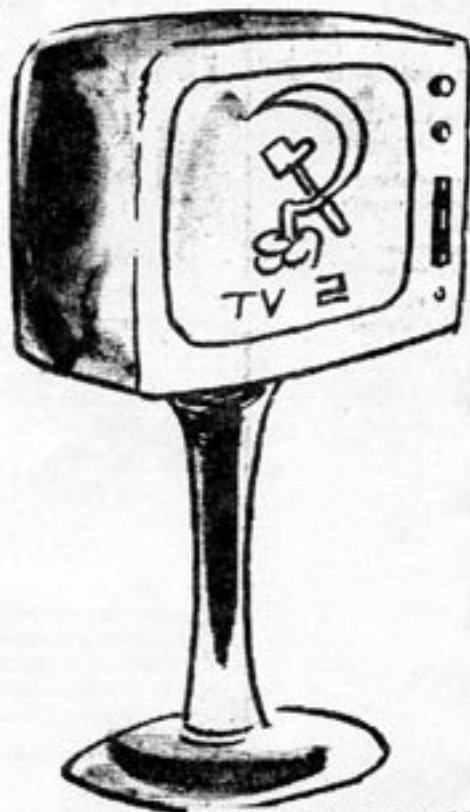
STÅLVERK 80

Statsföretag - moderföretaget till NJA, som är ansvarigt för Stålverk 80-projektet i Luleå, uppskattar inte stålverksutbyggnaden i Luleå. I lokalradion i Norrbotten har t. o. m. uppgivits att Statsföretag skall ha sönt en man runt i Europa för att uppmana stora stålkonkurer att arvisa erbjudanden om att köpa stålkonkuren från NJA. En företrädare för "ett av Europas största stålföretag" berättar att han blivit uppsökt av representanter för NJA och Statsföretag med en veckas mellanrum. NJA försökte sälja stål och Statsföretag försökte se till att man inte köpte stål från NJA! Statsföretag har halvhjärtat avvisat dessa påståenden.

AVSLÖJANDE

Den socialdemokratiska dagstidningen i Jönköping, Smålands Folkblad, har presterat en av de mest avslöjande kommentarerna i "Bergman-affären":

"Det ställs inga andra krav på Ingmar Bergman än på någon annan medborgare. Ingmar Bergman har inte utsatts för någon särskild 'förnedring' från myndigheternas sida. Han har inte på något sätt behandlats annorlunda än andra som är föremål för skattemyndigheternas intressen. Tvärtom!"

TV 2:s nya pausbild!

VÄNLIG REGERING

En kvinna som insatts som förmanstagare i en pensionsförsäkring efter sin make fick enligt skatte-reglerna 135% skatt på det utfallande beloppet. Den 4 mars i år beslöt regeringen att skattereg-lerna skulle åsidosättas i detta fall. Kvinnan skulle slippa undan med 100% jämt i skatt. Dvs. sta-ten tog hela den utfallande försäk-ringen, men kvinnan slapp betala 35% extra för att staten tog hand om pengarna. (Svenska Dagbladet)

HÖJDA HYROR

För två år sedan avvisade riksdagen en motion från några enskilda socialdemokrater, som gick ut på att alla lägenheter och arbetsplatser skulle göras handikappvänliga och tillgängliga för personer i rullstol. Under hösten 1975 antog samma motion av den socialdemokratiska partikongressen, och regeringen lät utarbeta detaljerade bestämmelser, trots riksdagens tidigare ställningstagande. De nya bestämmelserna har sedan förelagts och godkänts av riksdagen. De innebär att alla lägenheter framöver kommer att ha entré- och toalett-dörrar som man kan köra med rullstol genom. Badhus måste ha liknan- de toalett på bottenvåningen. Hiss måste finnas i alla trevåningshus. Alla arbetsplatser ska kunna besökas av rullstolsbundna (från denna bestämmelse skall dispens kunna ges i särskilda fall och i särskild byråkratisk ordning). Samt en rad andra detaljbestämmelser. Kostnaderna för reformen har inte uppskattats av Bostadsdepartementet, men har av andra uppskattats till lågt räknat 500 miljoner kronor per år, något som kommer att läggas på hyreskostnaderna. Vi skall understrika att det alltså inte gäller att bygga handikapplägenheter, utan att tvinga fram viss handikappvänlighet i samtliga lägenheter. Hur många topputrustade handikapplägenheter hade inte fått för halva den summan? Bestämmelsen med hiss i trevåningshus kommer enligt sametänkliga bedömningar att leda till att Sveriges vanligaste flerfamiljshustyp - trevåningshuset - kommer att försvinna. Ingen kommer i framtiden ha råd att bygga eller bo i sådana. Så gott som alla flerfamiljshus kommer att bli på två våningar - eller fem våningar och högre.

MOLOTOVCOCKTAIL MOT SVENSKT KONSULAT

Den 29 mars utsattes det svenska generalkonsulatet i Düsseldorf för ett sprängattentat. En molotovcocktail kastades in, men då det skedde efter kontorstid kom ingen människa till skada.

OJUSTE CARLSSON

Vid en fotbollsmatch vid SSU-skolan Bosneravik visade nuvarande "gamordningsministern" Thage Peterson ut nuvarande bostadsministern (dåvarande SSU-ordföranden) Ingvar Carlsson för ojust spel. Dagvar Carlsson vägrade att lämna planen och matchen fick avbrytas. Tilläggas skall att Peterson är av Svenska Fotbollförbundet godkänd domare. (Metallarbetaren)

NEJ TILL MEIDNERS FONDER

SIFO har genomfört en opinionsundersökning om Rudolf Meidners förslag till löntagarfonder. 45% visste inte om vanliga löntagare skulle få ut sina andelar eller ej enligt Meidners förslag. Bara 23% tyckte att ett kollektivt fondsystem av Meidners modell var bra, medan 46% föredrog individuella fonder. 63% av LO-medlemmarna i undersökningen föredrog enskilt ägande av företagen, medan bara 27% ville ha fackföreningsägda företag, vilket blir en konsekvens av Meidners förslag.

ABF:S TIDNING FÖNSTRET

får årligen statligt tidskriftsstöd, i motsats till de övriga (icke-socialistiska) studieförbundens tidningar av motsvarande inriktning. Dessa statsmedel används bl a till att presentera kritik av den statliga barnmiljöutredningens ledamot Hita Liljeström, som i flera artiklar och radioprogram förespråkat en barnuppfostran av kinesisk modell i Sverige. Men kritiken mot Liljeström sker onekligen från säregna utgångspunkter. Fönstret menar att Sovjet, snarare än Kina, har ett föredömligt system för kollektivt barnuppfostran.

CUP och Angola

I Stockholmscenterens tidning Centernytt berättas att en CUP-förening på sitt årsmöte beslutat (en- hälligt) att stödja MPLA och för- döma utländsk inblandning i An- gola. Samtidigt krävs att Sverige skall öka biståndet till MPLA. Mo- tionen har vidarebefordrats till CUP:s och Centerpartiets riks- stämor i Ystad.

FÖRBUNDET ARBETARMÅKT

heter en ny företeelse på den ext- rema vänsterkanten. Förbundet har representation i Göteborg, Jönkö- ping, Norrköping och Stockholm. I samband med första maj-firandet i Stockholm delade förbundet ut ett flygblad som förklarade att det bara var en av de fem (:) förtamajdemonstrationerna i Stock- holm som verkliga representerade "enhet" hos arbetarklassen. Ut- över Förbundet Arbetarmåkt del- tog i den demonstrationen Förbun- det Kommunist, med den från kär- husockupationen 1968 kände Anders Carlberg som ledande namn, och den i förra numret av Contra presen- terade organisationen Kommunis- tiska Arbetarförbundet. Demonstra- tionen samlade cirka 300 deltagare.

SVEN WOLLTER OCH KPML(R)

Skådespelaren Sven Wollter är ak- tiv inom Kommunistiska Förbundet Marxist-Leninsterna (r), KPML(r). Wollters och (r):arnas inställning till politiska debattmetoder fram- går med all önskvärd tydlighet av ett intervjuuttalande av Wollter i Aftonbladet den 24 januari 1976:

"Visst skulle jag kunna skjuta ner en svensk arbetare som förevarer socialdemokratin".

Vad händer i Indokina?

Från befrielsekampen i Indokina rapporteras att den högerinriktade neo-guerillan tidvis kontrollerar hela området mellan Luang Prabang och Vientiane i Laos. Den "Antikommunistiska laotiska revolutionära folkfronten" uppger att stora delar av befolkningen deltar i aktivt eller passivt motstånd mot den kommunistiska Pathet Lao-regimen. Sidstrider och överfall uppges vara vanliga, liksom affischer och flygblad riktade mot regeringen. Vid ett tillfälle kastades två handgranater in på ryska ambassaden och skadade fyra ryssar. Neo-guerillan kontrollerar också stora bergsområden i norra Laos, liksom provinsen Champassak i södra delarna av landet. Det berättas vidare att en bro sprängdes vid Nam Nhiep-floden och att radio Vientiane utsattes för sprängattentat.

I Kambodja opererar flera bataljoner "Svarta Kobror" mellan den thailändska gränsen och staden Siem Reap. Enstaka anfäll har riktats mot Siem Reap. Vissa uppgifter säger att det skall röra sig om fem bataljoner. Söder om Phnom Penh, i Cardamon-bergen, uppges cirka 10.000 män kända under ledning av prins Sihanouks farbror Norodom Chantarangy (regeringen i Phnom Penh uppger å andra sidan att Chantarangy har dödats). I Preah-Vilhear-Souor-provinsen har Sihanouk-anhängare gjort uppror och dödat de röda khmerer som hade ledningen. Motståndet i Kambodja kämpar med stora svårigheter på grund av svår brist på materiel och ammunition.

Från Sydvietnam har vid upprepade tillfällen berättats om strider. Den kommunistiska tidningen Saigon Giai Phong berättade exempelvis den 22 mars att en rebell dödade, två skadades och 29 tillfångatogs under kampen mot reaktionära element i An Giang-provinsen den 14 mars.

Som vi tidigare har framhållit i Contra torde de olika frihetsberelserna i Indokina vara helt chanslösa, så länge de inte får kraftfullt militärt och moraliskt stöd från antikommunistiska länder.

(Uppgifterna i artikeln är hämtade från bl a Neue Zürcher Zeitung, Le Monde, Magistère Information och International Herald Tribune)

Sydafrikas nationalister

Det finns flera svarta nationalistgrupper i Sydafrika. Contra ger här en översikt:

African National Congress, ANC, kan spåras ända tillbaka till 1882. Många av de mer kända nationalistledarna har varit verkamma i ANC, t.ex. nobelpristagaren Albert Luthuli, Nelson Mandela, Oliver Tambo och Gatscha Buthezi. ANC förbjöds 1960 av de sydafrikanska myndigheterna och har sedan dess verkat underjordiskt. Det har nära kontakter med det likaledes förbjudna sydafrikanska kommunistpartiet. Sovjet och dess östeuropeiska satelliter stöder ANC, men ANC har helt nyligen också tagit upp kontakter med Kina. ANC erkänns av FN och den afrikanska enhetsorganisationen OAU (med Idi Amin som ordförande).

Nya ANC bildades 1975 av åtta ANC-ledare som utesluts ur det gamla ANC. Anledningen till uteslutningen var att de åtta beskyllt

ANC för att vara styrt av kommunisterna. Ledare är Pennyson Makiwane och George Mbele.

Panafrikanska kongressen, PAC, bildades 1959 av Robert Sobukwe. Det var ursprungligen en utbrytargrupp från ANC. PAC har kritiserat ANC:s vänstertendens, men också att ANC samarbetar med andra rasgrupper. PAC vill vara en helt "svart" organisation. Sobukwe satt fängslad mellan 1960 och 1969 och lever nu med ständigt reseförbud i Kimberley. I Tanzania har PAC ett internationellt högkvarter under ledning av Potlaka Leballo. Även PAC erkänns av OAU.

Det finns också en rad smågrupper. Grupper som bildas och upplöses kontinuerligt. Exempel på sådana grupper som verkar idag är South African Student's Organisation och Black People's Convention. De grundades 1970 respektive 1972. (The Economist)

AKP(ml)

Under våren 1975 drev de norska socialisterna i partiet AKP(ml) en lång och framgångsrik kamp för att några aktiva nazister skulle sägas upp från sina tjänster som konduktörer och chaufförer vid Oslos spårvägar. Bara ett halvår senare satte samma grupper igång en kampanj mot "de politiska uppsägningarna". På rent principiella grunder fördömdes politiskt motiverade uppsägningar (dock inte de som gjorts vid Oslos spårvägar). Vad som inträffat var att en AKP(ml)-medlem som anställdes på prov vid Norsk Hamnverk i Stavanger inte fått fast anställning. Enligt AKP(ml) - som drog saken inför rätta - var mannen (som var student som kommanderats ut på verkstadsgolvet av partiledningen) uppsagd av "politiska skäl". Under sin korta period vid Norsk Hamnverk hade han uppträtt oföraktat och provocerande mot arbetsledningen, och när han inte fick fast anställning lyckades han få till stånd en vild strejk, i

vilken en minoritet av personalen deltog. Samtliga strejkande sades upp, en åtgärd som sedan fick domstolens stöd. Ett märkligt efterspel fick historien när en artikel ur tidningen "Aktuelt Argument" (Contra motvarighet i Norge) som behandlade saken hängdes upp på företagets anslagstavla. Några kommunister rev ner artikeln från anslagstavlan, men tvingades att sätta upp den igen av samtliga anställda vid företagets mekaniska avdelning. Vid ett senare fackföreningsmöte krävde den först avskedade studenten/arbetaren att de som krävt att artikeln skulle sättas upp igen skulle uteslutas ur fackföreningen. Fackföreningen antog istället - med 170 röster mot 12 - ett uttalande där man uttryckte sitt stöd för de mekaniska arbetarnas aktion. En av huvudparollerna i Arbeiderpartiets förtämligt i Stavanger blev sedan "nei til AKP og Norsk Front" (Norsk Front är en nynazistisk grupp). (Aktuelt Argument)

NORSKA STORTINGSMÄN VÄGRAS VISUM TILL SOVJET

Åtta norska stortingsledamöter har vägrats visum till Sovjet. De hade ansökt om visum för ett tio dagars besök i landet för att själva bilda sig en uppfattning om läget, mot bakgrund av motstridiga uppgifter om de mänskliga rättigheterna i Sovjet. Stortingsgruppen uppgav att de ville träffa vissa namngivna oppositionella. Redan efter två dagar var visumansökan tillbakavisad - med hänvisning till Helsingforsavtalet (resan skulle utgöra främmande inblandning i Sovjets ännu angelägenheter). När de åtta skrev brev till ambassaden och framhöll att resan var i överensstämmelse med Helsingforsavtalets stadganden om samarbete och tankeutbyte, och i form av en privat resa kunde den heller inte rimligen uppfattas som en främmande inblandning i Sovjets angelägenheter. Ambassaden har inte svarat på brevet; vägran att ge de åtta visum har föranlett protester från norske utrikesministern Knut Frydenlund.

(Måljön bak Jernteppet)

FINSK "HÖGER" OCH SOVJET

Riksdagsmannen för Samlingspartiet Ilkka Suominen har i ett brev till redaktionen för Samlingspartiets viktigaste tidning Uusi Suomi framhållit att tidningen inte bör ägna sig åt "sovjetfientliga skrivelser och spekulationer om kommunistpartiernas framtid". Detta med anledning av att Uusi Suomi publicerat en artikel ur den ansedda engelska tidskriften "The Economist". Suominen är medlem i Samlingspartiets (höger) "skuggkabinett". (Express)

PACKET AVSKRDADE KPML:ARE

Vid det danska varvet Burmeister & Weins motorfabrik har fyra medlemmar i KPML (Kommunistisk Forbund Marxister-Leninister) avskedad på begäran av fackföreningen. De fyra hade delat ut flygblad som gett de fackliga ombudsmännen skulden för att 500 man sagts upp (på grund av bristande ordergång). (Arbetsgivaren)

FINSKA "LIBERALER" OCH POLEN

Liberala Polkpartiet i Finland sände härifrån en delegation till det polska Demokratiska Partiets kongress. Demokratiska Partiet i Polen är en av kommunisternas stödorganisationer (i såväl Polen som Östtyskland finns en rad marionettpartier till kommunistpartier; de måste helt ställa sig bakom kommunistpartiets program). Liberala Polkpartiets tidning berättar att fler "broderpartier" var representerade vid kongressen: Östtysklands demokratiska parti och Tjeckoslovakiens socialistiska parti. (Express)

HUR GICK DET FÖR LABOUR?

Från Contras London-korrespondent Harry Jones

Det var tretton år sedan Harold Wilson blev brittisk premiärminister företa gången. Då hade de konservativa suttit vid makten i tretton år. En jämförelse mellan de två perioderna talar sitt eget tydliga språk:

	1951-64 kons.	1963-76 labour
konsumentpriser	+55%	+19%
industriyssels	+42%	-16%
arbetslöshet	+25%	+200%
levnadsstandard	+56%	+36%
pensioner	+45%	+35%
investeringar	+53%	+25%
offentliga utg	+36%	+80%

(under fyra av Wilson's år satt den konservativa regeringen Heath)

SOSSE-SKANDAL I AUSTRALIEN

I december förra året förlorade Australiens socialdemokrater valet. Då hade ännu inte den största politiska skandalen i Australiens historia rullats upp. Med den socialdemokratiska partiledaren Gough Whitlam som huvudperson.

Det har nu avslöjats i den australiska pressen att Whitlam före valet i december förhandlade med två representanter för det irakiska Baath-partiet om ett bidrag till socialdemokraternas valkampanj på 500.000 A \$ (över 2 mkr). Whitlam har tidigare kritiserats för sin proarabiska politik. När affä-

ren avslöjades i pressen förnekade Whitlam det hela, men då smärningen tvingades han erkänna dels att han i en privatbostad tillsammans med en annan ledande funktionär i det socialdemokratiska partiet sammanträffat med två irakiska representanter för ett "frukostsammansträde", dels att man inom partiets styrelse tidigare diskuterat möjligheten att få bidrag till kampanjen från arabiskt håll. (The Economist)

MISSNÖJE I KINA

Underrättelserapporter som nått Hongkong berättar om likgiltighet inför de nya kampanjerna i Kina. Trots den allmänna likgiltigheten inför kampanjen mot "högerkrafterna" och Teng Hsiao-ping har det vid flera tillfällen blivit sammanstötningar mellan olika arbetargrupper i bl a Kanton. Sammanstötningarna har lett till att produktionsplanerna inte har kunnat hållas. Oroligheterna skapades av missnöje med för låga löner hos de yngre arbetarna (under det senaste året har lönerna stått helt stilla). Samtidigt rapporteras kraftigt ökad brottslighet i Kanton-området. Det uppges att rånmord har skett där rånarna har stulit cyklar eller armbandsur. (Freesien Asien)

FLYKTINGAR FRÅN KINA

1975 flydde 32134 personer från det kommunistiska Kina. (Christian Beacon)

KOMMUNISTERNAS ÖVERKLASS PÅ VÅRD I SYDAFRIKA

Dr Christian Barnard har berättat att han under de gångna åren har opererat hundratalet prominenta patienter från Öststaterna. Barnard berättar att han för några år sedan blev inbjuden till Sovjet, och där mottogs av de högsta sjukvårdsmyndigheterna. Under besöket "utvärderades" Barnard av ryssarna, och sedan dess har man alltså skickat patienter till Sydafrika. (Russkaya Mysl)

OPPOSITIONELLA SVÄLTS TILL UNDERKASTELSE

Den ansedda ryskspråkiga tidskriften Russkaya Mysl har nyligen redogjort för hur oliktankande i Sovjet kan svältas till underkastelse. Nikolai Bokov berättar om att det inträffat att en lärare med 110 rubler i månadslön plöteligt får sänkt till 80, sedan till 60, sedan till 40 och slutligen ner till 20 rubler (120 kronor). I desperation begär han till slut avsked, vilket med nöje beviljas. Om han har tur kan han få ett annat arbete, i en politiskt mindre känslig position än lärarens. Här han otur får han inget nytt arbete alls.

I Krönika över löpande händelser har redogjorts för hur V.I. Velikanov har avskedats från Moskvas Psykologiska Institut, efter det att han befunnits vara politiskt obekvämt. Velikanov var svartlistad på de flesta ställen, men lyckades så småningom få arbete, där han inte hade minsta användning för sin psykologi-utbildning. Men KGB fann snart ut hans nya arbetsplats. Enligt ett hemligt dekret är det förbjudet att anställa personer med akademisk examen för arbetsuppgifter som inte kräver sådan...

NYA SKATTER DRABBAR OLIKTEKÄNDE

En ny förordning i Sovjetunionen lägger högre skatter på de oppositionella. Åtskilliga oppositionella i Sovjet nekats arbete och lever på bidrag från olika fonder i väst. Bl.a. sådana fonder som skapats av Alexander Solsjennitsyn och Andrej Sacharov. Enligt den nya förordningen kommer privata överbringningar från väst att beläggas med 65% skatt. Hittills har skatten "bara" varit 30%. Dessutom kommer återstående 35% att betalas ut i vanliga rubler och inte de "guldrubler" som har berättigat till inköp i Berjosjka-butikerna (för partipassar och utlämningar).

(East-West Digest)

-Portskott att vattna Henry

PROTEST FRÅN KRISTNA I SOVJET

5043 katoliker har i en skrivelse protesterat mot att myndigheterna har konfiskerat den kyrka som användes av lutheraner och baptister i den lettiska staden Daugavpils. Konfiskationen ägde rum sent i höstas (efter det att Helsingforsavtalet undertecknats) och medlemmarna i de lutherska och baptistiska församlingarna hänvisades till en privatbostad i stadens utkant för att hålla gudstjänster. Katolikerna fruktar nu att myndigheterna också kommer att konfiskera stadens katolska kyrka.

(East-West Digest)

PROPAGANDA I KINA

I Kommunist-Kina finns 106 miljoner högtalare (det räcker till 70% av böndernas bostäder och 93% av alla arbetsplatser). Dessa högtalare är påkopplade från halv sex på morgonen till halv tio på kvällen, med en ständigt ström av propaganda. Observera att det är fråga om högtalare (trådradio). Om man tillät vanliga radionottagare finns ju alltid risken att någon skulle få in ett utländskt program.

(National Review)

BISKOP MISSHANDLAD I ANGOLA

Den f.d. biskopen av Luanda Pinto Andrade har arresterats och misshandlats av MPLA:s hemliga polis under ledning av Sattyska instruktörer. Andrade har under inbördeskriget stött MPLA och t.o.m. varit MPLA-ledaren Agostinho Neto ställföreträdare. Han arresterades sedan han kritiserat Netos diktatoriska ledning och Sovjets inflytande i MPLA.

(Neue Zürcher Zeitung)

OPPOSITION I MOZAMBIQUE

Advokaten Domingos Arouca uppges ha bildat "Demokratiska Enhetsfronten i Mozambique", som har distribuerat flygblad och uppmanar till att störta Samora Machel och Prelimo. Enhetsfronten säger att "Prelimos diktatur är så grym att många innevånare föredrar det portugisiska kolonialväldet".

Vidare rapporteras att Portugal upphört med flygningarna mellan Mozambique och Portugal i protest mot att portugisiska medborgare misshandlas i "ideologiska omskolningsläger".

Antalet politiska fångar i Mozambique uppskattas idag vara avsevärt högre än under den portugisiska kolonialtiden.

Flera utrensningevågor har gått genom Prelimo. Efter en av dessa genomfördes ett misslyckat kupp-försök, som dock förorsakade nära en veckas strider i huvudstaden Maputo (f.d. Lourenço Marques).

President Machel vidtar också allt strängare säkerhetsåtgärder för att undvika attentat från oppositionella grupper inom och utom Prelimo.

THAILAND SÄGER NEJ TILL SOCIALISM

Valen i Thailand i april visade med all önskvärd tydlighet att det thailändska folket inte vill ha socialism. Av de 279 platserna i parlamentet erövrade socialisterna bara något tiotal. Motgångarna för vänstern var särskilt stora i de fattiga nordöstra delarna av landet. Kommunisternas maktövertagande i grannländerna och Laos avskaffande av monarkin har sannolikt påverkat de royalistiska thailändska bönderna. Tilläggs kan att kommunisterna i grannlandet Laos hittills enda fria val 1956 fick 3 platser av 72 i parlamentet. Men icke desto mindre har man nu där med vapenmakt skapat en kommunistisk regering.

SANNINGEN OM VALEN I PALESTINA

I svenska tidningar har kommunalvalen i de av Israel ockuperade delarna av Jordanien framställts som en stor seger för PLO, åtskilliga radikala politiker har valts till kommunala förtroendeuppdrag. Tyvärr har inte hela bilden av valen getts. Mycket tyder på att moderata kandidater i valen tvingats dra sig tillbaka efter våldsdåd eller hot om våldsdåd. På många ställen har det därför aldrig blivit fråga om något val mellan olika åsiktsriktningar. PLO har använt sig av samma våldsmetoder mot sina palestinska meningssmotståndare som man använt sig av mot Israel.

DE NYA INRIKSPASSEN I SOVJET

Vi har tidigare i Contra redogjort för hur man i Sovjet planerar att avskaffa "livegenskapen". Under de kommande åren kommer pass att utställas även till dem som är bosatta på landsbygden, vilket ger dem rätt att flytta inom landet (hittills har den sovjetiske jordbruksarbetaren varit bunden till sin jord på samma sätt som den livegne bonden innan livegenskapen avskaffades en första gång år 1861, för att få röra sig inom Sovjet krävs ett särskilt inrikespass och sådana har inte utfärdats annat än i undantagsfall till jordbruksarbetare). Nu har emellertid nya uppgifter kommit fram om de nya inrikespassen; för att passen skall utfärdas fördras en särskild ansökan, som innehåller en punkt där den sökande förklarar att han skall uppfostra sina barn i kommunistisk anda; denna förklaring kommer att ställa framförallt många kristna i ett svårt dilemma. (LÖ)

VALUTAREFORM I SYDVJETNAM

I Sydvietnam har de kommunistiska myndigheterna genomfört en valuta-reform som innebär att man kan växla till sig en ny piaster för 500 gamla. Men maximum för in-växlingen var satt vid 85:- kr per person eller 550:- per familj. (Reason Magazine)

VAD TYCKER MAN OM EG?

Den europeiska gemenskapen EG har låtit genomföra en undersökning av inställningen till EG i de nio medlemsländerna. 63% av de tillfrågade ansåg att EG var bra, medan bara 9% tyckte att EG var dåligt. Undersökningen genomfördes 1975. Vid en liknande undersökning 1973 ansåg 56% att EG var bra och 11% att EG var dåligt.

Man frågade också om inställningen till EG:s framtid. Svaren ger en intressant bild:

Procent som tycker bra om

	Ita- lien	Lux. Lux.	Frank rike	Tysk land	Hol- land	Ir- land	Belg ien	Eng- land	Dan- mark
EG	75	78	67	61	67	67	59	50	41
Europeisk integration	77	86	77	72	64	57	57	51	42
Snabbare anhetsverk	61	52	45	47	33	35	39	24	13
Europa-pass	86	72	78	63	61	63	56	55	36
Politisk union 1980	77	75	66	67	52	49	52	35	21
Direkta val till EG-parla- mentet	78	75	69	73	59	56	53	41	32
Gemensnitt ^x	72	68	64	61	53	51	50	40	29

^x I genomsnittet är ytterligare några frågor inräknade, som av utrymmesskäl inte redovisats här.

JUGOSLAVIEN

I Pristina har 12 albaner (jugoslaviska medborgare) dömts till upp till nio års fängelse för att de i december 1974 delat ut "statsfientliga propagandaflygblad" vid Pristinas universitet.

I Sarajevo har advokaten Dacic dömts till 8 års fängelse och hantverkaren Siljanovic till 5 år och 6 månaders fängelse, för att de spridit fientlig propaganda och för att de "angripit landet från kontrarevolutionära och nationalistiska utgångspunkter".

I Negotin har Blagoje Jovanovic dömts till fem års fängelse för att ha framställt socialismens framsteg i Jugoslavien i falskt ljus.

I Zajecar har Dragoljub Javonovic dömts till två år för samma brott.

I Kosovo har två studenter dömts till sex respektive tolv års fängelse för att de tillhört en nationalistgrupp.

I Kosovo har 19 studenter, lärare och professorer dömts till mellan 4 och 15 års fängelse för medlemskap i samma nationalistgrupp.

Advokaten Srdja Popovic har fått ett års fängelse för att han införde rätta gjort "fientliga yttranden" då han försvarede litteraturhistorikern Dragoljub Ignjatovic (som dömdes till 3½ års fängelse). Enligt anklagelsen mot Popovic bestod brottet i att han införde rätten påstått att Ignjatovic talat sanning.

Advokaterna Jovan Barovic och Velko Kovacevic, som försvarat Mihailo Mihailov, utsattes för en förtalskampanj i den statskontrollerade pressen.

Ovanstående är bara några av de notiser om politisk förföljelse i Jugoslavien som kommit ut till väst under två månader (mars och april). (Präst klipp ur Neue Zürcher Zeitung)

ALBANIEN

Europas hårdaaste diktatur Albanien planerar nu ytterligare åtgärder mot religionen. Alla som har namn med religiös anknytning skall byta namn före årskviftet. De som inte gör så kommer att tilldelas ett nytt namn av myndigheterna. Bestämmelsen gäller även ateister och borde då rimligen även drabba partichefen Enver Hoxha, vars efternamn betyder "präst" på turkiska.

Vidare rapporteras att stora lönesänknningar genomförts för tjänstemän och officerare. Sänkningarna har varit på upp till 25%. Samtidigt sänks royalties till författare med 50%. Detta drabbar i första hand partichefen Hoxha själv, vars böcker är obligatorisk läsning för albanerna. (The Economist)

RAPPORT FRÅN SAIGON

Alla främmande konsulat (med undantag av det franska), FN:s kontor, internationella röda korsets kontor och de fyra återstående icke-kommunistiska korrespondenternas kontor i Saigon har stängts och personalen har beordrats lämna landet. Av korrespondenterna var tre japanska och en representant för AFP, den franska nyhetsbyrån. Det franska konsulatet skall också stängas, men får vara öppet till dess att evakueringen av västerlänningar är klar. (The Economist)

SYDVJETNAM

Kaligt en ny lag är det straffbart att utge eller sprida skrifter som antingen

- riktar sig mot regeringen
- utsår hat, misstro eller oenighet
- sätter den kommunistiska regeringen eller armén i dålig dager, eller
- lovprisar den tidigare regeringen

(Neue Zürcher Zeitung)

CONTRA

MOT SOCIALISM - FÖR FRIHET

oberoende borgerlig
kvartalstidskrift

Adresser

Box 6082, 102 32 STOCKHOLM 6
Box 2035, 403 11 GÖTEBORG 2
Box 426, 701 06 ÖREBRO 1

Prenumeration

20 kronor
Postgiro 85 95 89 - 4
Bankgiro 261 - 2638

Ansvarig utgivare

Christer Arkefors

Detta nummer

är presslagt 1976-05-24

Nästa nummer

utkommer i september

Det ekonomiska förnuftet

SAMLAT I TIO PUNKTER

Den amerikanska organisationen "The American Economic Foundation" har sammanställt tio ekonomiska grundsatser, för att på ett enkelt sätt förklara hur vårt ekonomiska system fungerar. Vi återger dessa grundsatser i svensk översättning:

1. Inga varor kan komma ur intet och inga varor kan vara gratis. Allt som produceras har ett ursprung och en kostnad som måste betalas av någon.

2. Staten är i sig aldrig ursprung till några varor. Allt tillverkas av människor, och allt som staten ger till människor, måste den först ta från andra människor.

3. Statens utgifter måste täckas av skatter eller lån. Bestämmer man sig för att spendera mer än vad som tas in på detta sätt minskar man istället värdet på alla utelöpande pengar, inklusive besparingar och föreskringar.

4. Ytterst kommer alla löner från kunder. Den enda meningsfulla tryggheten i jobbet är kunden; om det inte finns några kunder finns varken löner eller arbete.

5. Kunder får man bara om företagsledning och anställda samarbetar för att producera sådant som efterfrågas på marknaden.

6. Eftersom löner är den största kostnaden för det som tillverkas innebär löneökningar utan produktionsökningar bara ökad inflation.

7. Största materiella välbörd är detsamma som största möjliga varu- och tjänstemängd, vilket i sin tur är detsamma som största möjliga produktivitet.

8. All produktion baseras på tre faktorer: 1) naturtillgångar, vare form, belägenhet och egen-skaper förändras genom 2) mänskligt arbete (både kropps- och tankearbete) med hjälp av 3) redskap och verktyg.

9. Redskap och verktyg är den enda av dessa tre faktorer som människan kan öka utan gräns. I ett fritt samhälle tillverkas de bara om ersättning betalas för den tillfälliga föresakelse som man måste göra för att avstå från en del omedelbart användbara konsumtionsvaror för att istället tillverka verktyg och redskap. Rättvis ersättning för användandet av redskap och verktyg är en grundförutsättning för att de över huvud taget skall tillverkas.

10. Redskapens och verktygens produktivitet - det vill säga det mänskliga arbetets effektivitet - har alltid varit störst i samhällen med konkurrens, där ekonomiska beslut fattas av miljontals självständiga individer istället för av en handfull oinskränkt mäktiga människor, som fallet är i ett statsplanerat samhälle. Och detta gäller oavsett hur välsinnade, osjälviska, ärliga och intelligenta dessa maktavare må vara.

VAD TYCKER AMERIKANEN OM REAGAN OCH FORD?

Ett amerikanskt opinionsundersökningsinstitut har frågat ett tusental republikaner vad de tycker om president Gerald Ford och hans främste republikanske medtävlare om presidentposten Ronald Reagan. De tillfrågade fick ta ställning till 20 påståenden om kandidaterna 15 av dessa visade små skillnader. Men fem påståenden pekar på avgörande skillnader:

	Ford	Reagan
Han skulle vara för mjuk mot ryssar och kineser	42%	13%
Han skulle röja upp i socialbyråkratin	11%	50%
Han skulle ta ansvar och se till att saker blir gjorda	19%	48%
Han har uttalat sig klart mot "bussning"	14%	38%
Han är en bra och balanserad talare	8%	56%

(National Review)

ÄR JIMMY CARTER IRA-ANHÄNGARE?

Bilder av den amerikanske presidentkandidaten Jimmy Carter visar att han bär ett stort rockslagsmärke med texten "England get out of Ireland" (England ut ur Irland).

Denna tidning säljs av: